

27. juni 2024

Høringssvar fra Danmarks Lærerforening over udkast til lovforslag om folkeskolens kvalitetsprogram

S2023-012599
D2024-231801

Danmarks Lærerforening vil gerne takke for muligheden for at afgive høringssvar til udkastet til lovforslag om folkeskolens kvalitetsprogram.

Med forligskredsens folkeskoleaftale 'Frihed og fordybelse' er det ambitionen at bane vejen for en endnu stærkere folkeskole. En folkeskole, hvor endnu flere elever trives, lærer og udvikler sig. Hvor fagplaner og prøver ikke spænder ben for fordybelse, variation og kreativitet i undervisningen. En folkeskole, hvor tilliden til lærerne styrkes og de pædagogiske og didaktiske beslutninger i langt højere grad træffes lokalt, på den enkelte skole, tættere på eleverne.

Ambitioner som Danmarks Lærerforening er enig i og ønsker at være med til at gøre til virkelighed.

Med frihed kommer ansvar. Et ansvar vi som profession er klar til at tage. Skal det være muligt at løfte ansvaret, skal det gå hånd i hånd med tiltag, der styrker og værner om lærerprofessionen og folkeskolen som en samfundsbærende institution.

Hvis intentionen om en endnu stærkere folkeskole skal realiseres, er det afgørende for Danmarks Lærerforening, at følgende elementer i lovforslaget ændres:

- I forbindelse med en styrket indsats i dansk og matematik er det uacceptabelt, at der ikke stilles krav om, at undervisningen målrettet de fagligt svageste elever, skal varetages af personer med en læreruddannelse.
- Det fremmer respekten for undervisningen, at forligskredsen har besluttet at fjerne begrebet understøttende undervisning. Denne respekt bliver imidlertid undermineret af at det i lovudkastet fremgår at understøttende undervisning blot omdøbes til ”undervisningsopgaver”. Skal den politiske intention og respekt for undervisning efterleves, så skal undervisning være undervisning og ikke opdeles i tekniske begreber, der ikke giver didaktisk mening.
- Lærernes fagprofessionelle stemme er central for skolens udvikling. Hvis tilliden til lærerne og deres autoritet skal styrkes, skal lærerne være repræsenteret i skoleudviklingssamtalen på lige fod med forældrerene.

- Hvis juniormesterlære skal lykkes – og ikke blive endnu et segregerende tilbud - er det afgørende, at en betydelig del af de tilførte nye ressourcer bruges til at sikre, at elever i juniormesterlære bevarer deres tilknytning til folkeskolens almene undervisning og klassefællesskabet. Skal folkeskolen være en samfundsbærende institution forudsætter det, at der gives rammer og vises tillid til, at folkeskolen kan løfte opgaven. Eleverne har ret til undervisning i folkeskolen af uddannede lærere, derfor bør opgaven ikke flyttes til ungdoms- og erhvervsskoler.
- Det er urimeligt, at der med timebanken åbnes op for at de midler, der allerede er anvendt til konvertering af den understøttende undervisning på mange skoler, nu kan fjernes og anvendes til andre formål.

Nedenfor fremgår bemærkninger vedrørende de specifikke ændringer i lovforslaget.

Frisættelse af folkeskolen og mere indflydelse til skolebestyrelserne

Fornyelse og slankning af folkeskolens fagplaner

Lovforslaget lægger op til at gøre færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål vejledende, men i praksis vil de fortsat være bindende, da færdigheds-/vidensområder og -mål er udgangspunkt for prøverne. Det er derfor prøvekravene, der skal lempes.

Foreningen er optaget af, at arbejdet med at udvikle nye fagplaner for folkeskolen skal have en tæt kobling til drøftelser om prøver. Eventuelle prøver skal være i overensstemmelse med fagets formål og indhold og vejledning om prøven skal integreres i fagplanen.

Det er afgørende, at de kommende fagplaner udvikles i tæt dialog med det størst mulige antal lærere og skoler med henblik på at fremme opbakning og bredt ejerskab.

Udviklingsprogrammet for fagfornyelsen skal derfor have en volumen, så alle kommuner kan deltage, og der skal være en gennemgående opmærksomhed på koblinger også til de skoler, som ikke direkte er en del af udviklingsprogrammet. Udviklingsprogrammet må ikke få karakter af, at det blot er en afprøvning af udkast til nye fagplaner. Der er behov for et program, hvor skolerne også kan udfordre faggrupperne i deres arbejde.

Det er hensigten, at de nye fagplaner for folkeskolen skal være gældende fra skoleåret 2027/2028. Det giver meget begrænset tid til udviklingsarbejdet, og det er stærkt bekymrende.

Frihed til kortere skoledage og afskaffelse af understøttende undervisning

Danmarks Lærerforening ser positivt på, at kommunalbestyrelsen nu kan beslutte at forkorte skoledagen. Det er ligeledes godt, at det er skolens leder,

som kan beslutte, hvordan de frivgne ressourcer anvendes på den enkelte skole.

Det er vigtigt, at man fra centralt hold følger, hvor ressourcerne bliver brugt på den enkelte skole. Ressourcerne skal forblive i undervisningen. Ressourcerne i timebanken bør ikke kunne anvendes til SFO, undervisningsmaterialer og kompetenceudvikling, da dette vil betyde langt færre muligheder for skolen til at styrke almenundervisningen med to-lærere, co-teaching, tidlige specialpædagogiske indsatser mv.

Det fremgår videre, at i §30 og §30 b ændres understøttende undervisning til ”undervisningsopgaver efter § 16 a”. Loven bør formuleres, så den understøttende undervisning de facto bliver afskaffet – og at undervisning ikke defineres som andet end undervisning.

Afskaffelse af krav om motion og bevægelse

Foreningen bakker op om, at lovkravet om 45 minutters bevægelse og motion bortfalder.

Afskaffelse af krav om lektiehjælp og faglig fordybelse

Ligeledes tilslutter foreningens sig, at lovkravet om lektiehjælp og faglig fordybelse bortfalder.

Afskaffelse af krav om fuld kompetencedækning i de yngre klasser

Foreningen er enig i at tilgodese få-lærerprincippet i de yngste klasser. Det bør imidlertid præciseres, at uddannelseskravet til at forestå undervisning fastholdes på alle klassetrin.

Afskaffelse af krav om den obligatoriske projektopgave i 9. klasse

Principielt set finder foreningen det rigtig at afskaffe det centrale krav om en projektopgave i 9. klasse, da det bør være et lokalt anliggende at beslutte, hvordan og hvornår der skal arbejdes projektorienteret i undervisningen. Foreningen vil dog opfordre til, at skolerne lokalt beslutter, hvordan der skal arbejdes projektorienteret i undervisningen.

Principper for digital kommunikation

Foreningen ser positivt på, at skolebestyrelsen skal fastsætte principper for den digitale kommunikation mellem skole og hjem.

Ret til at skolebestyrelsen deltager i skoleudviklingssamtalen

Det er vigtigt at skabe ejerskab til skolens udvikling. Foreningen støtter derfor, at en forældrerepræsentant fra skolebestyrelsen deltager i skoleudviklingssamtalen. Dette krav skal imidlertid også omfatte lærernes repræsentant. Det styrker ikke tilliden til lærerne, hvis deres fagprofessionelle perspektiv bliver tilsidesat til fordel for øget forældreindflydelse.

Foreningen tilslutter sig, at forældre ikke skal deltage i drøftelser af personale og elevsager. Det er vigtigt at skelne mellem hvad, der er skoleledelsens opgave og ansvar, og hvad som ligger hos skolebestyrelsen.

Mere praktisk undervisning og valgfrihed til de ældste elever

Juniormesterlære

Foreningen er bekymret for, at juniormesterlære vil bidrage til yderligere segregering af eleverne og modvirke den almene dannelse, som undervisningen i folkeskolen sigter imod.

Indføres juniormesterlære er det vigtigt, at forslaget lægger op til, at den samlede undervisning i juniormesterlære skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen - og at praktikken og praktiske forløb skal tilrettelægges med henblik på at understøtte folkeskolens formålsparagraf.

Af praktiske og logistiske grunde vil løsningen nogle steder blive særlige klasser for elever i juniormesterlære. Det er undergravende for enhedsskolen og klassefællesskabet, hvis eleverne bliver opdelt i et a-hold i klassefællesskabet - og et b-hold, der er segregeret i en juniormesterlære, som er mere eller mindre afkoblet folkeskolen.

Lovforslaget bryder desværre med et bærende princip i folkeskolen om, at der ligger en vurdering fra både skole, forældre og elev til grund for særlige undervisningstilbud.

Det er vigtigt, at forslaget lægger op til, at eleverne kan vende tilbage til fuld fagrække. Det vil dog i praksis give store logistiske udfordringer i forhold til skemalægning og planlægning af undervisning. Ligesom det forudsætter, at der afsættes tilstrækkelige ressourcer i skolen til supplerende undervisning til disse elever.

En væsentlig del af de nye ressourcer, der følger med juniormesterlæreordningen, skal derfor gå til at støtte elevernes tilknytning til klassefællesskabet. Skolen har en central opgave i at få helheden i et juniormesterlæreforløb til at hænge sammen, herunder samarbejde, vejledning og opfølgning omkring elevens praktikforløb og sammenhængen til undervisningen. Denne opgave kræver selvsagt ressourcer.

Juniormesterlære skal være en styrkelse af den fælles folkeskole og ikke en ramme for udlicitering af opgaver til ungdomsskolen eller erhvervsskolen. Det risikerer at blive endnu et tiltag, der svækker folkeskolen som samfundsbærende institution.

Muligheden for at tilrettelægge praktikforløb som halve skoledage bør tydeliggøres med henblik på at fremme fleksibilitet i ordningen og elevens tilknytning til klassefællesskabet.

Juniormesterlære må ikke lukke døre i forhold til ungdomsuddannelserne. Med den foreslåede ordning med en særlig prøve målrettet elever i juniormesterlære bliver det imidlertid unødigt kompliceret at gå videre til andet end erhvervsuddannelserne. Den særlige prøve omfatter som minimum alene dansk og matematik, hvilket ikke altid vil være tilstrækkeligt for optagelse på alle erhvervsuddannelser. Juniormesterlæreren kan potentielt stille elever med faglige,

sociale og personlige udfordringer overfor langt større uoverskuelighed og sværere valg end andre elever.

Skal juniormesterlære lykkes forudsætter det, at der er en stærk 10. klasse i folkeskolen til at samle op på de unge, der har behov for et fagligt løft for at komme videre med deres uddannelsesønsker.

Det er foreningens opfattelse, at juniormesterlære skal bygge på praktikforløb i virksomheder og ikke på skoleforløb på en erhvervsskole, FGU-institution eller ungdomsskole. Her er det vigtigt at kommunen etablerer et samarbejde med lokale virksomheder, fx gennem en praktikformidling forankret i den kommunale ungeindsats. Som led i implementeringen bør der etableres en udbredelse af gode erfaringer på tværs af kommunerne.

Hvis juniormesterlære delvist kan bestå af forløb på erhvervsskoler, bør Børne- og Undervisningsministeren bruge lovforslagets bemyndigelser aktivt til at sætte rammer for de priser som erhvervsskoler, må kræve af kommunen for betaling af undervisningsforløb og undervisningsmidler. Det skal ske for at sikre et ensartet og rimeligt prisniveau for juniormesterlære og for at undgå yderligere økonomisk udhuling af folkeskolens almenområde.

Flere praktiske fag og større valgfrihed i udskolingen

Ambitionen om flere praktiske fag og større valgfrihed i skolen kan kun lykkes med et samtidigt fokus på forudsætningerne. Kvalitet i undervisningen kræver, at det er uddannede lærere, som står for tilrettelæggelsen og udførelsen af undervisningen. De involverede lærere skal tilbydes den fornødne kompetenceudvikling og efteruddannelse i de specifikke valgfag. Samtidig skal der være økonomi til at indkøbe undervisningsmidler. Dette bliver en udfordring for mange skoler.

Valgfag skal medvirke til at styrke folkeskolens samlede undervisning og ske i sammenhæng med elevernes øvrige undervisning. Valgfag skal derfor udbydes af folkeskolen og ikke udliciteres til ungdomsskolen eller erhvervsskolen.

Det bør være en lokal opgave at sammensætte udbuddet af valgfag i udskolingen, og hvordan valgfagstimerne kan indgå i den samlede skoledag. Det vil styrke skolernes mulighed for at udnytte de lokale muligheder og imødekomme elevernes interesser uden, at skoledagen bliver for lang.

Flere praktisk/musiske valgfag kan ikke alene styrke den praktisk og anvendelsesorienterede dimension i folkeskolen. Der bør ske en styrkelse af de praktisk/musiske elementer i alle fagene, på alle klassetrin, jf. kvalitetsprogrammets initiativ om fagfornyelse.

Teknologiforståelse

Teknologiforståelse bør blive et selvstændigt fag for alle elever. Det er et centralt element af den almene dannelse som folkeskolen bør give fremtidens medborgere i en verden, hvor digitale teknologier fylder mere og mere.

Indførelsen af teknologiforståelse som obligatorisk valgfag vil afstedkomme et stort behov for kompetenceudvikling og kapacitetsopbygning blandt lærerne. Foreningen er optaget af, at udvikling af fagligheden sker i og med praksis. I dag skal læreruddannelserne ansøge om at udbyde undervisning af kommende lærere i teknologiforståelse, dette bør selvsagt blive en fast del af læreruddannelsen.

Ministeriet bør ligeledes følge udviklingen af kompetencedækningen på samme måde, som man monitorerer kompetencedækningen i øvrige valgfag.

Ny timetalsfordeling

Det er godt med en styrkelse af de praktisk/musiske fag i udskolingen.

Det er foreningens ønske, at kravene til, hvor mange timer de enkelte fag skal fylde, erstattes af vejledende timetal for henholdsvis den humanistiske, naturfaglige og praktisk/musiske blok. I den forbindelse bør der tilstræbes en balance i timetallet til henholdsvis den humanistiske, naturfaglige og praktisk-musiske fagblok igennem hele skoleforløbet. Hermed kan det undgås, at enkeltfag fjernes fra klassetrin.

Den centrale styring af, hvor mange timer de enkelte fag skal fylde på de forskellige klassetrin, spænder ben for skolernes mulighed for at tilrettelægge skoledagen fleksibelt med afsæt i elevernes motivation, pædagogiske overvejelser og lokale forhold.

I forbindelse med realiseringen af aftalen, bør det tydeliggøres i kommunikationen til skolerne, at der er tale om vejledende timetal og hvilke muligheder dette giver lokalt.

Antallet af vejledende timer skal afhænge af, ambitionerne for, hvad eleverne skal nå igennem i løbet af deres skolegang. Derfor opfordres der til, at der sker en drøftelse af det samlede timetal igen i forbindelse med fagfornyelsen.

Justering i antallet af prøver

Foreningen bakker til fulde op om, at prøvetrykket skal reduceres.

Siden indførelsen af obligatoriske prøver i 2006 er kravene til både prøvernes indhold og form blevet stadig mere specifikke og omfattende. I samme periode, har prøverne fået afgørende betydning for elevernes optagelse på en ungdomsuddannelse. Det har betydet, at prøverne er blevet styrende for undervisningen, det har påvirket undervisningsmiljøet i en negativ retning og ressourcetrækket til prøveafholdelse er blevet for stort.

Når prøvernes indhold og form bliver styrende for undervisningen, risikerer vi at miste blikket for folkeskolens dannelsesopgave og bredere formål, og undervisningen bliver fattigere.

Folkeskolen skal være båret af et undervisningsmiljø, som giver eleverne ro til at udvikle sig i eget tempo, til at fordybe sig og tilegne sig viden uden konstant at skulle præstere eller forholde sig til en fremtid efter skolen. Der skal være rum til at turde fejle og lære af sine fejl i folkeskolen. Det er derfor positivt, at der nedsættes en ekspertgruppe, som skal arbejde videre med at justere prøvetrykket.

Det bærende princip, når der skal udvikles nationale rammer for vurdering og bedømmelse i folkeskolen, bør altid være, at det skal understøtte kvalitet i undervisningen og undgå at fremme en uhensigtsmæssig præstationskultur i folkeskolen. Folkeskolen skal ikke være en eksamensskole.

I forhold til den midlertidige justering i antallet af prøver er det derfor centralt at bemærke, at udtræksprøver ikke bidrager til at reducere prøvetrykket.

I praksis vil undervisningen i samtlige udtræksfag være prøveforberedende i tiden helt frem til offentliggørelse af udtræksprøven. Foreningen foreslår derfor, at tidspunkt for offentliggørelse af udtræksprøver sker tidligere. Det vil bidrage til længere og mere meningsfulde undervisningsforløb, som ikke er rettet mod en evt. prøve i de fag, hvor der ikke skal være udtræk.

Fjernelsen af idrætsprøven illustrerer dilemmaet omkring prøverne. Når kun en enkelt prøve udgår, mister dette fag status blandt elever, forældre og ledere.

Det er en skam at sende dette signal, når ønsket er en mere praksisfaglig skole.

De samme balancer gælder prøver i forskellige dele af fagene. Der skal være balance mellem det skriftlige, det mundtlige og de praktisk/musiske indholdsdele i faget. Det vil med stor sandsynlighed rykke ved fagenes balancer, når de skriftlige prøver udgår og de mundtlige prøver bevares.

Erhvervspraktik til alle

Foreningen bakker op om obligatorisk erhvervspraktik til alle elever, der ikke er afhængig af deres forældres kontakter.

Hvis den obligatoriske erhvervspraktik skal blive en gevinst for eleverne og folkeskolen, er det vigtigt, at der er et minimum af ensartethed i kvalitet og organisering på tværs af kommuner. Det er derfor positivt at Den Kommunale Ungeindsats (KUI) er nævnt som en vigtig samarbejdspartner for skolen omkring erhvervspraktikken. KUI er en vigtig samarbejdspartner for skolen omkring både juniormesterlære, Uddannelse og Job og erhvervspraktik.

Det er foreningens vurdering, at lovforslaget ikke tydeligt nok afspejler aftalens intention om at folkeskolerne skal understøtte erhvervspraktikken før, under og efter praktikken igennem det obligatoriske emne Uddannelse og Job.

Uddannelse og Job bør styrkes og opnå en mere ensartet kvalitet på tværs af skoler og kommuner.

Når anbefalingerne fra ekspertgruppen for fagfornyelsen er parat, bør sammenhængen mellem erhvervspraktikken, juniormesterlæren og Uddannelse og Job genbesøges.

Det er positivt, at eleven kan tage specialpædagogisk støtte med ud i erhvervspraktik. Det bør sikres, at ansvaret for sammenhængen mellem undervisning, erhvervspraktik og specialpædagogisk støtte stadig ligger på skolen og i Den Kommunale Ungeindsats.

Det er foreningens vurdering at indførelsen af obligatorisk erhvervspraktik uundgåeligt vil medføre flere administrative opgaver på den enkelte skole. Det

er i den forbindelse centralt, at det i lovteksten bemærkes, at de administrative opgaver ikke pålægges lærerne.

Ro og rammer – nødvendigt for nogle, godt for alle

Danmarks Lærerforening ser positivt på, at der bliver taget nogle skridt imod et styrket almenområde, men lovforslaget tager ikke grundlæggende livtag med inklusionsudfordringerne i folkeskolen.

Styrket indsats for de mest udfordrede elever i dansk og matematik

Det er positivt, at der kommer midler til de fagligt mest udfordrede elever. Skolerne skal have mulighed for at forvalte midlerne til en undervisning, der er tilpasset behovene blandt deres udfordrede elever.

Det er dog helt uacceptabelt, at der ved undervisning af de fagligt svageste elever ikke stilles krav om læreruddannelse og derved stilles de svageste elever dårligst. Uanset, hvordan man lokalt vælger at organisere undervisningen af de fagligt svageste elever, har særligt denne elevgruppe krav på en uddannet lærer.

Målgruppen for indsatsen er både børn med og uden diagnoser, der er fagligt svagest i dansk- og/eller matematik. For de elever fjerner man, hvis lovudkastet vedtages, den faktor, som forskningen viser, har størst betydning for deres udbytte af undervisningen. Nemlig en dygtig veluddannet lærer.

Lovudkastet er således på dette punkt i direkte i modstrid med bestræbelserne på at fremme en folkeskole med en styrket almenundervisning, der også kan rumme de svage elever.

FNs Verdensmål 4 handler om kvalitet i undervisningen og uddannede lærere (4c). Det er derfor forkert, når det af høringsmaterialet fremgår, at man med lovudkastet tekst fremmer delmål 4.6.1.

Den seneste PISA Etnisk rapport viser, at to ud af fem elever med indvandrerbaggrund præsterer lavt i læsning. Ministeren pegede i den forbindelse på lovforslagets styrkede indsats i dansk og matematik som en løsning på det problem. I den forbindelse vil Danmarks Lærerforening pege på, at elever med dansk som andetsprog i lovgivningen er sikret undervisning af lærere med dansk som andetsprog. Dette må også gælde for de tiltag, der nu bliver afsat midler til.

Præcisering af regler med henblik på at støtte kan gives til hele klassen

Danmarks Lærerforening finder det positivt, at der med lovforslaget gives mulighed for at støtte også, kan gives til hele klassen - fx igennem indsatser som co-teaching. Det styrker elevernes deltagelsesmuligheder i klassens fællesskab.

Afskaffelse af krav om intelligenstag

Danmarks Lærerforening finder det positivt, at kravet om intelligenstag bortfalder. Redskabet til screening af høj begavelse kan risikere at øge segregeringen og derved ikke understøtter ønsket om et styrket almenområde.

Manglende finansiering

Danmarks Lærerforening har kritiseret finansieringen, som ligger til grund for aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram. Lovudkastets tekst giver ikke anledning til at dæmpe denne kritik.

Det er urimeligt, at de nye ambitioner i aftalen i vidt omfang finansieres inden for de eksisterende rammer. Den primære finansieringskilde er midler, som hidrører fra afskaffelsen af den understøttende undervisning - og der tilføres kun i begrænset omfang nye penge. Midlerne fra den understøttende undervisning er i en presset lokal økonomi gennem de senere år allerede disponeret til undervisning med hjemmel i aftaler om øgede frihedsgrader m.v. Det medfører, at den enkelte skole i realiteten vil mangle finansiering til at realisere lovens nye krav.

Med timebanken åbnes der for, at midler, der hidtil er anvendt til konvertering i undervisning, nu også kan anvendes til kompetenceudvikling, undervisningsmidler og SFO-tid. Danmarks Lærerforening finder, at timebanken er en god nyskabelse, men den skal bruges til at prioritere indsatsen i undervisningen. Der skal afsættes særskilte midler til de øvrige områder.

Mange skoler vil være nødsaget til at gennemføre besparelser på undervisningen for at indfri andre mål med aftalen. Det vil ikke mindst betyde, at eksisterende forebyggende indsats, der er sat i værk for at fastholde udsatte elever i almenundervisningen, kommer under pres. Den manglende finansiering af aftalen vil således medføre, at nogle elever vil opleve, at konsekvensen af lovændringerne er en forringelse af deres undervisning.

Som bilag er vedlagt selvstændige høringssvar fra de faglige foreninger.

Med venlig hilsen

Gordon Ørskov Madsen

Høringssvar fra Danmarks Lærerforening over udkast til lovforslag om ændring af lov om folkeskolen (Mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassetrin)

28. juni 2024

S2023-012599

D2024-232183

Danmarks Lærerforening vil gerne takke for muligheden for at afgive høringssvar vedr. udkast til lovforslag om ændring af lov om folkeskolen (Mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassetrin).

Principielt set er foreningen tilhænger af, at beslutninger om, hvordan eleverne skal evalueres og vurderes, træffes lokalt. Foreningen vil dog fraråde karakterer på 6. og 7. klassetrin.

Folkeskolen skal være båret af et undervisningsmiljø, som giver eleverne ro til at udvikle sig i eget tempo, til at fordybe sig og tilegne sig viden uden konstant at skulle præstere eller forholde sig til en fremtid efter skolen. Der skal være rum til at turde fejle og lære af sine fejl i folkeskolen.

Når elever modtager karakterer, har det tendens til at overskygge den formative feedback, hvorved eleverne ikke får det samme udbytte af undervisningen.

Karakterer lægger op til sammenligning og konkurrence mellem eleverne og dermed til en uhensigtsmæssig præstationskultur, der ikke fordrer tryghed, eksperimenter og fejl i læringsprocessen.

Det bærende princip, når der skal udvikles nationale rammer for vurdering og bedømmelse i folkeskolen bør altid være, at det skal understøtte kvalitet i undervisningen og undgå at fremme en uhensigtsmæssig præstationskultur i folkeskolen.

Hvis nogle skolebestyrelser vælger at indføre karakterer, skal de gøres opmærksom på, at det vil kræve, at lærernes vurderingskompetencer styrkes på mellemtrinnet. Karaktergivning kræver tydelige nationale kriterier for de faglige vurderinger i fagene samt gennemsigtighed i vurderingsgrundlaget, hvis de skal gives retfærdigt og på en fælles forståelse lærerne imellem lokalt og på tværs af landet.

Danmarks Lærerforening mener, at der er behov for et mere motiverende karaktersystem, og at karakterskalaen bør revideres i forlængelse af anbefalingerne fra karakterkommissionen.

Med venlig hilsen

Gordon Ørskov Madsen

Vedr: Høring over udkast til lovforslag om folkeskolens Kvalitetsprogram – frihed og fordybelse.

Initiativer til Lovforslag nr. 1 om folkeskolens kvalitetsprogram Generelle overvejelser

Vi er af den overbevisning, at skolebestyrelsen skal være repræsenteret af de mennesker, som har direkte kontakt til skolen. Der kan sagtens etableres samarbejder til lokale virksomheder, uden at der sidder repræsentanter i skolebestyrelsen. Det er til gengæld meget positivt, at skolebestyrelsen får ret til at deltage i skoleudviklingssamtalen. Det vil forhåbentlig betyde en større indflydelse for den enkelte skole, hvis deres input også imødekommes af kommunen. Det er også en reel frisættelse, at skolebestyrelsen kan fastsætte principper for organisering af skolens hverdag, herunder digital kommunikation jf. § 44, stk. 2. Det giver elever, lærere, skoleledere og skolebestyrelser mulighed for at forme skolen i langt højere grad lokalt og ikke på kommuneplan.

Det er vigtigt med en styrket indsats for de mest udfordrede elever i dansk og matematik, hvis altså der følger ressourcer med. Det giver god mening, at der kan gives støtte til hele klassen, så længe det ikke betyder, der kan blive mindre støtte til de elever, som har særlige behov. Mht. afskaffelse af krav om intelligenstest er det godt, fordi det vil tørlægge et allerede drænet PPR for ressourcer. Det vil være hensigtsmæssigt, at det beskrives i lovteksten, at det er skoleleder i samarbejde med lærer, der vurderer, om barnet skal tilbydes en test efter screening af faglige årsager.

Når man vælger at afskaffe den understøttende undervisning, kravet om bevægelse og kravet om lektiehjælp og faglig fordybelse, kan det ikke undgås, at man får den tanke, at der er tale om en spareøvelse pakket ind i frisættelse. Det kan være en måde at skaffe ressourcer til andre initiativer i forliget, sådan at de mange tiltag

bliver selvfinansierende. Det er vigtigt at understrege, at de frigjorte ressourcer skal være sikret til en forbedring af elevernes undervisning, fx to-lærertimer.

Side 2/8

Der er ingen tvivl om, at folkeskolen trænger til at få luft under vingerne og have mindre central styring mere lokal styring. Folkeskoleforliget er et fint første trin på vej mod det.

Fornyelse og slankning af folkeskolens læreplaner

Vi er i Dansklærerforeningen begejstrede for, at der skal laves nye Fagplaner for alle fag. At vi igen skal til at tale om, hvad det er undervisning kan og skal. At vi kan sige farvel til 18 siders matrix med 3000 læringsmål og sætningen "Eleven kan" og goddag til undervisningsformål og "Undervisningen skal..". Der skal med de nye fagplaner være et mulighedsrum for undervisning i folkeskolen, som fordrer et langsommere tempo, ro og fordybelse. Så der bliver plads til undervisning, som er dannende, fællesskabende, vedkommende, uforudsigelig, kreativ og improviserende.

I den forbindelse er det vigtigt at tænke stort, både for fag og prøver. Uden omsvøb, så er den reelle magt for undervisning i fagene i udskolingen lige nu styret af afgangsprøverne. Det farver fagene, om vi vil det eller ej. Derfor skal arbejdet med fagplaner og prøver ske i sammenhæng. Vi kan ikke skabe grundlag for en nytænkning af fagene, hvis vi stadig skal til de samme prøver. Hvis der kun er plads til at fjerne nogle mål og rette kommaer, hvor stor en fagfornyelse er der så egentlig tale om?

Eleverne i folkeskolen bliver ikke dygtigere til dansk, og det fremmer ikke børnenes glæde ved at gå i skole, når de bliver undervist med prøven som mål. Det mest brugte argument for, hvorfor det er vigtigt med prøver i 9. klasse, er, at så har eleverne "prøvet at gå til prøve". Vi vil gerne understrege, at det er en forfejlet

opfattelse. Prøvegenren ændrer sig, når de kommer på ungdomsuddannelserne. Og det giver bestemt ikke elever lyst til videre uddannelse at være blevet halet igennem en læseprøve, retskrivningsprøve, skriftlig fremstilling og mundtlig prøve i dansk. Vi skal have færre prøver! Og de prøver, vi skal have, skal afspejle undervisningen og ikke styre den. Når vi taler om færdigheder i dansk er det ikke interessant, hvordan det ser ud til allersidst, hvor eleverne bliver prøvet ved prøver, hvor man skal læse noveller på tid og gætte på, hvilke ord, der mangler på den tomme linje. Det er derimod interessant at bruge diagnostiske læsetest og staveprøver undervejs i skoleforløbet, så læreren kan planlægge sin undervisning efter det. Det er ligeledes interessant at se, hvordan de kan bruge de færdigheder i en kontekst til sidst i skoleforløbet. De prøver, der er i dansk i dag, kan sagtens tænkes anderledes, både de skriftlige og de mundtlige. Der er allerede spændende forsøg i gang med mundtlig dansk, men det er mindst lige så vigtigt, at vi kigger på de skriftlige prøver.

At man i mellemtiden vælger at fagenes bindende færdigheds- og vidensområder gøres vejledende, så det fremover alene vil være fagenes formål og kompetencemål, der er bindende, giver god mening som en løsning, indtil de nye fagplaner er klar. Det vil også give mulighed for at man ude på de enkelte skoler kan få gang i den pædagogiske og didaktiske samtale om, hvad det egentlig er der er vigtigt i undervisningen i de enkelte fag.

Det er også positivt, at man afskaffer centralt krav om læseplaner. Dog skal det nævnes, at der her ville have været en reel mulighed for faktisk at have en didaktisk og pædagogisk samtale ude på skolerne, som man havde i tidligere tider, hvor man havde lokale læreplansudvalg, som arbejdede med læreplanerne helt lokalt.

Det er vigtigt, at man får kigget på de obligatoriske emner i forbindelse med fagfornyelse, og at de enten får et hjemsted eller bliver droppet, når man har haft

en grundig dialog om, hvad der egentlig er skolens opgave i dag. Men beslutningen om, at "Job og uddannelse" skal integreres i danskfaget er hovedrystende. Det er åbenlyst, at dansklæreren kender sine elever godt pga. de mange timer man er sammen med dem, men at det skulle være begrundelsen for, at dansklæreren nu skal lave uddannelsesvejledning, er ikke sagligt. Det er ikke dansklærerens eller fagets opgave. Danskfaget kan fx tilbyde en forståelse af eleverne selv, relationer og hvordan man skriver en ansøgning, men det er ikke danskfagets opgave, at uddannelsesrettede eleverne. Det giver mening, hvis job og uddannelse fx også bliver en del af historie og samfundsfag, da der er nogle klare overlap i fagligheden der er tænkt med emnet og emner der allerede diskuteres i kulturfagene.

Afskaffelse af centralt krav om fuld kompetencedækning i indskolingen

Indskolingen burde være omfattet af et princip om "to-lærer" og "få-lærer"-dækning. Hvis afskaffelsen af fuld kompetencedækning medfører, at indskolingseleverne møder færre forskellige voksne, er det en god idé. Men hvis det betyder, at der bliver undervist i dansk uden kompetencedækning i indskolingen, vil det være katastrofalt. Det vil kunne ses på læseresultaterne om få år.

Afskaffelse af krav om den obligatoriske projektopgave i 9. klasse

Vi bifalder i det store hele ideen med mere frihed til den enkelte skole. Det er ikke vores indtryk, at den obligatoriske projektopgave opleves som en unødvendig og ubejlig binding ude i folkeskolen. Vi er indforståede med, at den enkelte skole fortsat gerne må afvikle en projektopgave, men vi er bekymrede for, om projektarbejdet, når det ikke længere er obligatorisk, vil blive nedprioriteret på den enkelte skole både på mellemtrinnet og i udskolingen.

Når vi ærgrer os over afskaffelsen af projektopgavens status som obligatorisk i 9. klasse, skyldes det, at projektopgaven i vores øjne er et afgørende element i at skabe et varieret og praktisk orienteret skoleforløb. I en udskoling, hvor

prøvetrykket er en udfordring, skaber netop projektopgaven tiltrængt variation. Her har undervisningen og læreprocesserne en anden form, hvilket giver mulighed for differentiering og tværfagligt arbejde. Derfor bør projektopgaven prioriteres. I den nye folkeskoleaftale er praksisfaglighed desuden en høj prioritet. Vi mener, at praktisk orienteret undervisning bør finde sted i alle fag. Projektopgaven er måske den del af udskolingen, hvor den praktisk orienterede undervisning står stærkest på tværs af fagene og hvor eleverne kan kombinere deres viden og færdigheder fra forskellige fag til at skabe kreative og relevante produkter.

Juniormesterlære i udskolingen

Det er dejligt, at der er en ambition om flere praktiske fag og større valgfrihed i udskolingen, men det er kedeligt, at det sker på bekostning af billedkunst og engelsk i indskolingen. Dét de ældste elever har brug for er færre afgangsprøver og mere reel indflydelse på den daglige undervisning. Det løser juniormesterlære, erhvervspraktik til alle og et ekstra valgfag ikke.

Der er i den grad elever, som efter 8-9 års skolegang er gået kold i oplevelsen og som har brug for et andet og bedre tilbud. Juniormesterlære er en rigtig god måde at imødekomme nogle af disse elever på, og det findes allerede i dag i mindre praktikforløb, som også nu er en mulighed. Det er imidlertid problematisk, at en afgangsprøve med juniormesterlære ikke er adgangsgivende til STX og EUX. Det er at mindske elevernes fremtidsmuligheder. Og det er ikke, fordi vi i Dansklærerforeningen mener, at alle børn skal på gymnasiet eller lignende, men der er flere elever, som gerne vil og sagtens kan tage en gymnasial uddannelse, som er blevet umanerligt skoletrætte i slutningen af deres grundskoleforløb. En anden konsekvens ved idéen, som den ser ud nu er, at der vil blive skabt en kløft mellem de elever, som tager juniormesterlære og de som ikke gør. Der vil blive skabt et A og et B-hold. Det er ikke meningen med folkeskolen.

Ny timetalsfordeling

Det er en uambitiøs timetalsfordeling, da man rykker rundt på de små fags timer og tager fra ét valgfag for at give til et andet valgfag. Det er på tide, at man kigger på de store fag, dansk og matematik, så man ikke i sin iver efter at komme flere fagligheder eller obligatoriske emner ind i de to fag ender med at udvande dem.

Det er glædeligt, at der skal være mulighed for flere valgfag i udskoling, men at der tages timer fra idrætsundervisningen i udskoling, er underligt i denne dagsorden med mere praktisk undervisning for de ældste.

Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen

Det er ærgerligt, at man har vurderet, at Teknologiforståelse ikke skal være et selvstændigt fag. Det havde givet rigtig god mening, da man i samme åndedrag var blevet nødt til at sikre, at der ville følge efteruddannelse og kompetenceudvikling med. Nu skal faget integreres i andre fag på bestemte klassetrin og det bliver højst sandsynlig dansk mfl., fordi det er faget med flest timer.

Der er ingen tvivl om der er brug for teknologiforståelse i forhold til den verden eleverne lever i. Det er imidlertid en udfordring, at det nu skal integreres i andre fag, fordi faget på den måde bliver ujævnt og personbåret. Det er vigtigt, at der følger kompetenceudvikling med og at det ikke bliver en konceptløsning uden sans for danskundervisning, elever og lærerliv. Og hvor ville det have været skønt, hvis det havde været muligt at udfolde teknologiforståelse som et tværfagligt fag. Det bliver vanskeligt, når det skal integreres i eksisterende fag, der allerede er belastede af stoftrængsel.

Billedkunst i 1. klasse skal bevares

Det er helt uforståeligt og utænkeligt, at børn ikke skal have mulighed for at udtrykke sig praktisk, kreativt, eksperimenterende og innovativt helt fra 1.klasse, samt lære at reflektere over den billedkultur, de selv står midt i. Evnen til at kunne begå sig i en billedverden er ikke noget man er født med, det skal øves og læres igennem hele skoleforløbet. I billedkunst kvalificeres og udvikles elevernes billedsprog både analogt og digitalt, som er færdigheder der rækker langt ud over faget selv. Med en skoledagsorden om mere praksisfaglighed, mindre skærm og bedre trivsel, har vi svært ved at forstå, at man netop vælger at fjerne et praktisk fag som billedkunst i 1.klasse, hvor deres virkelyst, kreativitet og fantasi står på spring til at blive sat i spil og udfordret af en kvalificeret billedkunstundervisning. Det er ikke billedkunstundervisning, når der tegnes en umiddelbar tegning til en tekst, klippes et gækkebrev eller laves en foldebog i dansk. Det er praktisk dansk. I billedkunst lærer eleverne at tænke med hænderne inden for flere forskellige udtryksformer og materialer i et billedkunstværksted, modsat hvad der er mulighed for i et almindeligt klasseværelse. Børn har brug for mere end det talte og skrevne sprog. Der er ingen tvivl om at bevaringen af billedkunst styrker fagligheden i dansk og de andre boglige fag.

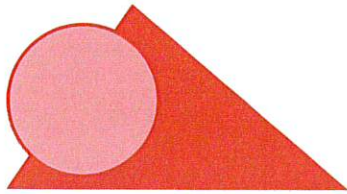
På vegne af Dansklærerforeningens bestyrelse,

Med venlig hilsen

Jens Raahauge, bestyrelsesmedlem

Katja Gottlieb, næstformand

Ida Geertz-Jensen, formand

Danmarks Matematiklærerforening

Formand: Jens Peter Christensen – Elmevej 28 – 9500 Hobro
Tlf. 4081 4027 – www.dkmat.dk – mail: jenspeter@dkmat.dk

Hobro, den 16. juni 2024

Vedrørende høring over udkast til lovforslag om kvalitetsprogram til folkeskolen mv.

Hermed bemærkninger fra Danmarks Matematiklærerforening

Vi finder det bekymrende, at fjerne kompetencedækningen i indskoling. Vi anerkender, at det er en god idé at have færre voksne omkring klasserne, men det må ikke blive på bekostning af det faglige niveau. Selvom matematik fagligt set er nemt på indskolingsniveau, er det nødvendigvis ikke nemt at undervise i og vigtige faglige pointer risikerer at gå tabt.

Projekt opgaven giver i dag eleverne mulighed for at prøve at arbejde projektorienteret, som den eneste afgangsprøve. Da afgangsprøverne i folkeskolen er meget styrende for skolernes praksis, er det vigtigt at sikre en stor variation i prøveformerne. Hvis den obligatoriske projekt opgave forsvinder, vil variationerne i arbejdsformer også blive reduceret.

Læseplanerne er et af folkeskolens vigtigste styredokumenter. I faghæftet for matematik står der: "Læseplanen beskriver grundlaget for undervisning i faget." Frihed er godt, men læseplanen er med til at sikre progressionen og at undervisningen er relevant, indholdet er opdateret og giver os et fælles hele. Uden dette risikerer vi at få en fragmenteret folkeskole og ikke folkets skole.

Det koster at indføre flere fag i folkeskolen – især hvis det er praktiske fag. Derfor er vi bekymrede over økonomien i ønsket om at indføre flere praktiske fag.

Vi beklager, at tanker om teknologiforståelse i folkeskolen kun har fokus på den digitale del. Teknologiforståelsen er vigtig for at forstå samfundet omkring os, men den er ikke kun digital – den er også analog. Selvom forsøgene med faget ikke gav en entydig konklusion, mener vi, at undervisningen i teknologiforståelse bedst klares ved at undervise i og med faget. Altså skal teknologiforståelsen integreres i alle fag, men skal også indføres som et særskilt fag.

Vi er bekymrede over reduktionen af timetallet i billedkunst i 1. klasse. Billedkunst er med til at give eleverne en mulighed for at udtrykke sig på en kreativ og engagerende måde i en ellers akademiseret folkeskole. Derfor er det vigtigt, at økonomien følger med et nyt fag.

En reduktion i antallet af afgangsprøver i folkeskolen ser vi positivt på. Vi ville bare ønske, at de to skriftlige prøver i matematik blev erstattet af en obligatorisk mundtlig prøve. De

kompetencer, der testes i de skriftlige prøver, testes der også for i den mundtlige prøve. Den mundtlige dimension af matematikken er vigtig. Elevernes engagement højnes og det er med til at sikre en mere varieret undervisning.

Det er helt fint, at der skal fokus på ro og rammer, men der skal ikke kun være fokus på regnekompetencer, men også på talmæssige og algebraiske kompetencer.

På vegne af Danmarks Matematiklærerforening
16. juni 2024

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jens Peter Christensen'.

Jens Peter Christensen
Formand for Danmarks Matematiklærerforening

Indsendt af Den faglige forening Håndværk og Design

Hørings svar til

Udkast til lovforslag om kvalitetsprogram for folkeskolen

(hørings svar med kursiv)

Ad 2.1.1. Fornyelse og slankning af folkeskolens læreplaner

Det bifaldes, at folkeskolens læreplaner i de enkelte fag gøres præcise og overskuelige, så der både sikres en øget frihed til undervisningens organisering og gennemførelse samt faglig progression.

Ad 2.1.2. Frihed til kortere skoledage og afskaffelse af understøttende undervisning

De frigivne midler ved afkortning af skoledagen. Her må det ikke være muligt "... at anvende en del af ressourcerne til kompetenceudvikling eller indkøb af materialer m.v." (side 28). Midlerne skal blive helt tæt på eleverne i form af personale (lærere/pædagoger).

Ad 2.1.5. Afskaffelse af centralt krav om fuld kompetencedækning i indskolingen

Undervisning i et fag af en ikke-linjefagsuddannet lærer, kan, på såvel kort som på lang sigt, give udfordringer på senere klassetrin, da underviseren måske ikke har fagets progression for øje.

Ad 2.1.6. Afskaffelse af krav om den obligatoriske projektopgave i 9. klasse

Der bør fortsat være et krav om at arbejde projektorienteret og tværfagligt i skolen. Ved at bibeholde projektopgaven på 9. kl., er der en afsmittende effekt på de yngre klassetrin, således at den tværfaglige arbejdsform trænes også på disse klassetrin. Projektopgaven er en arbejdsform, der bidrager til elevernes dannelse.

Ad 2.1.7. Afskaffelse af krav om læseplaner i folkeskolen

En læseplan, der udfolder en læreplan, til et brugbart og anvendeligt hjælpemiddel, vil fortsat være en god støtte til såvel lærer som skoleleder. Det vil samtidig understøtte en ensartethed i fagets forståelse. Dette bl. a. set i lyset af, at kompetencedækningen fortsat er en udfordring i mange af skolens fag. Det er positivt, at BUVV fortsat vil stille vejledende læseplaner til rådighed. Vi vil foretrække, at kravet om læseplaner fastholdes.

Ad 2.2.1. Juniormesterlære i udskolingen

Ingen bemærkninger.

Indsendt af Den faglige forening Håndværk og Design

Ad 2.2.2. Flere praktiske fag og større valgfrihed i udskoling

Forslaget bifaldes.

Ad 2.2.3 Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen

Forslaget om teknologiforståelse som valgfag støttes.

Ad 2.2.4. Ny timetalsfordeling

Det er klart, at en reduktion af skoledagens længde nødvendigvis på medføre ændringer af timefordelingen for nogle fag.

Da der fjernes en lektion i billedkunst på 1. klassetrin og en lektion i håndværk og design på 4. klassetrin, bliver mængden af praktisk/musiske fag i indskoling og mellemtrin mindre og det strider mod intentionerne i "Kvalitetsprogram for folkeskolen". Det er på indskolings- og mellemtrinnet, at elevernes legende tilgang til læring er størst.

Der bør skæres ligeligt i de tre fagblokke: Humanistiske fag, naturfag og praktisk/musiske fag.

Ad 2.2.5. Justering i antallet af prøver i folkeskolen

Positivt, at prøven efter 8. kl. i de praktisk/musiske valgfag bibeholdes, da det medvirker til en balance-ring af de tre fagblokke.

Ad 2.2.6. Erhvervspraktik til alle

Forslaget bifaldes.

(Undringsspørgsmål: På side 160 er et skema med timetal for de fag, der foreslås ændrede i forhold til nugældende timefordelingslan. Det ser ud til, at tallene i skemaet er de nugældende timetal og ikke de fremtidige timetal, der bliver konsekvensen af forslagets vedtagelse?)

Irene Egeskov Andersen

Formand

Den faglige forening Håndværk og Design

Danmarks Billedkunstlærere vil som det første gerne kvittere for, at man har prioriteret et øget timetal til de praktiskmusiske fag i udskolingen, samt afsat økonomiske ressourcer til at få renoveret og udbygget disse fags faglokaler.

Derimod er vi ikke enige i følgende:

2.2.4.3 At afskaffe billedkunst i 1. klasse

Vi mener ikke, at billedkunst skal fjernes i 1.klasse, fordi de fagligheder som billedkunst repræsenterer og faget giver eleverne kompetencer i, er nødvendige at udvikle helt fra bh.kl. uden huller i progressionen. Man glemmer, at der allerede i bh.kl. bliver arbejdet med billedsproget. Det bevidste arbejde med børnenes billedsprog i børnehaven og i bh.kl. sættes på pause og man afbryder elevernes aktive billedsprog, et sprog som de allerede har, og det gør man, før de har udviklet et skriftsprog. Man fratager dem dermed muligheden for, at kunne kommunikere og videreudvikle det sprog de kender, før de har udviklet deres skriftsprog.

Vi lever i en billedkultur, hvor størstedelen af al kommunikation er visuel. Det betyder at børn både røres af billeder, manipuleres af billeder og væmmes ved billeder. At se på billeder, at forstå billeder og selv udtrykke sig i billeder er derfor af afgørende betydning helt fra 1.klasse, som en måde at deltage i og begribe verden på. Den der kan visualisere sine ideer og kan kommunikere med billeder, kan være med til at tegne fremtiden. Håndværkere skal kunne tegne. Skal man pitche en ide som iværksætter, er billedkommunikation en uundværlig kompetence. Derfor skal børn helt fra 1.klasse lære mere end det talte og skrevne sprog. Vil vi have robuste børn, som tør tænke selv, kan få ideer, tør være kreative og eksperimenterende, skal de have et solidt fundament og en bred palet at arbejde med. Billeder skal læres på linje med alfabetet og talrækken.

Vi mener, det lyder hult, når man taler om øget praksisfaglighed og booster de praktiskmusiske fag i udskolingen, hvis man samtidig fratager eleverne i 1.klasse, et af de få praktiske fag de har. Den billedfaglige værktøjskasse er vigtig og nyttig for at kunne arbejde praksisfagligt i andre fag. At argumentere for, at "det kan dansklæreren bare tage sig af", er en hån mod billedkunstoffaget og den kompetente billedkunstlærer. Det siger desværre kun noget om, hvor lidt man værdsætter børns lyst til at udtrykke sig visuelt og deres lyst til at udvikle deres billedsprog.

Ligeledes mener vi heller ikke, at man kan argumentere med "at det ikke kan betale sig at have billedkunst, når det kun er én time. Man kan jo ikke nå noget på en time." Desværre er det et argument, som blev udslagsgivende i forligskredsen for, at det blev billedkunst, som skulle fjernes. Det er rigtigt, at **én lektion** ikke er nok til et praktisk fag, og vi så helst, at faget havde **mindst to lektioner hele vejen op**. Men enhver skole ved, at man lægger billedkunst som dobbeltlektion i et halvt år på de årgange, hvor faget desværre kun har én lektion.

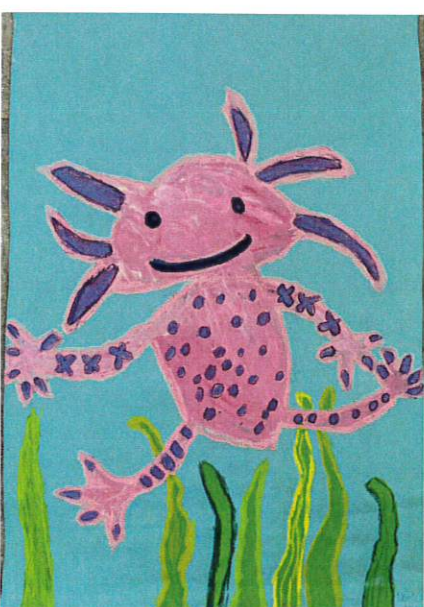
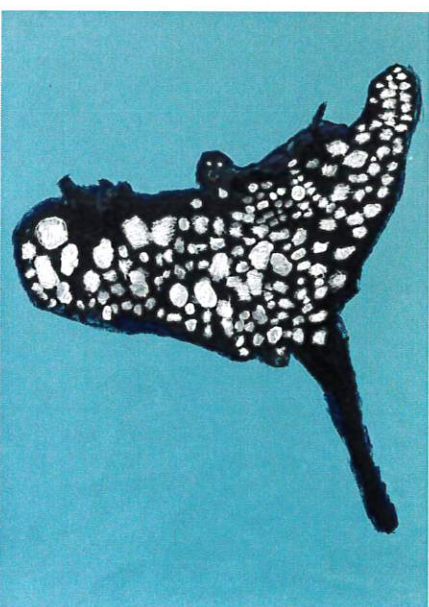
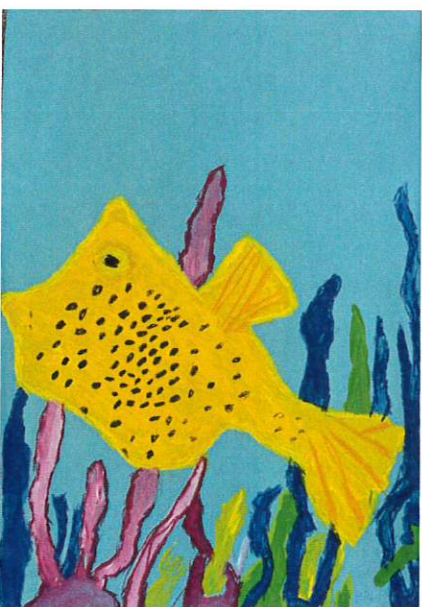
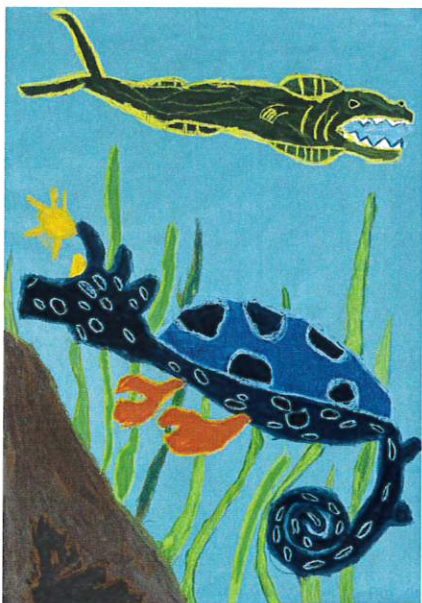
Vi vil derfor på det kraftigste anbefale, at forligskredsen genovervejer afskaffelsen af billedkunst i 1.klasse. Vi vil foreslå, at I **kun** fjerner én lektion i 1. klasse og bibeholder billedkunst. Det vil betyde, nu hvor de fleste skoler allerede har fjernet den understøttende undervisning, og forligskredsen selv ønsker at fjerne den permanent, at elever i 1. klasse vil have en skoledag fra kl. 8.00 - 13.00 hver dag. Forligskredsen har dermed stadig sørget for en kortere skoledag, men nu med én lektion i stedet for to.

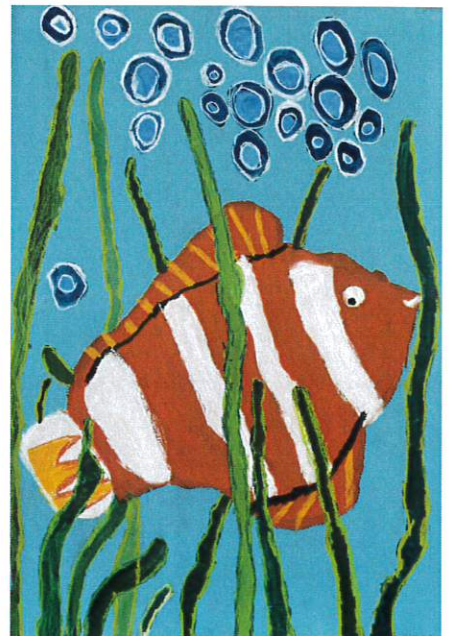
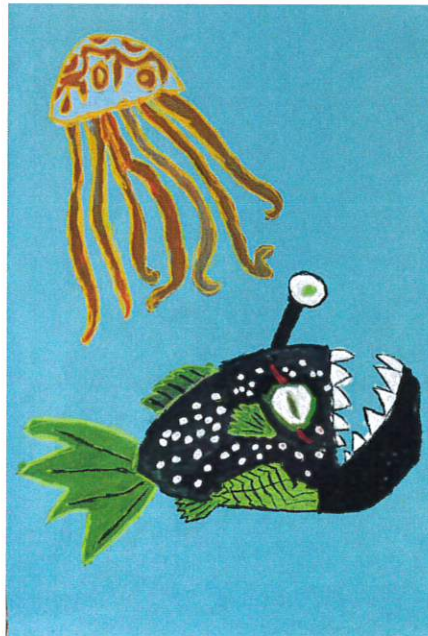
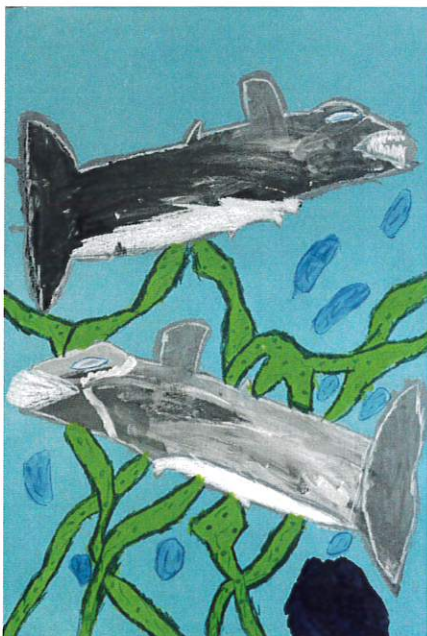
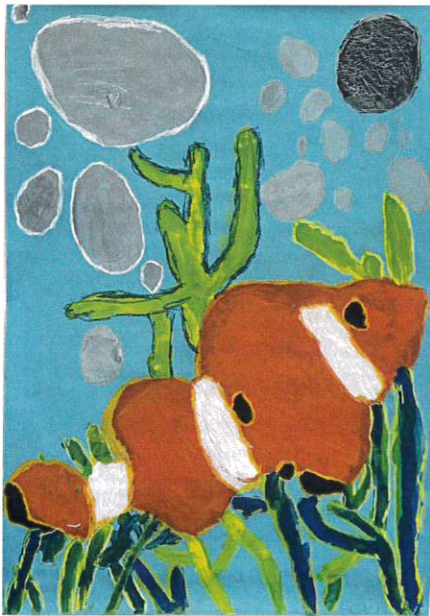
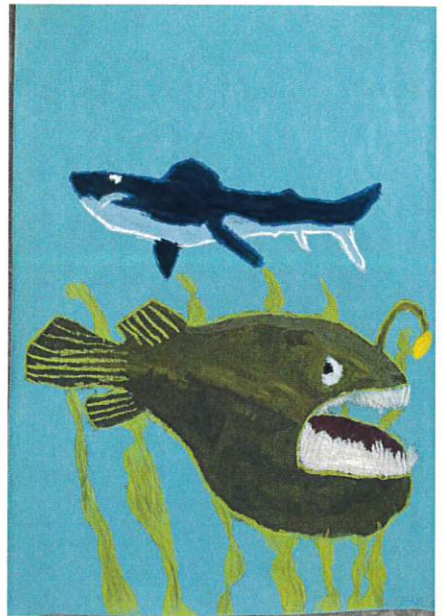
Alle vi har talt med på gader og stræder, er forundret over, at man kan finde på at fjerne billedkunst i 1.klasse. Billedkunst burde være et fag der blev fredet, på lige fod med de andre fag folkeskoleforligskredsen ikke ville røre ved. Billedkunstoffaget er et kultur og dannelsesfag, som har en historie på over 200 år. Hvordan kan det være, at forligskredsen er parate til at fjerne et billedfag, hvor billeder anno 2024 er det vigtigste kommunikationsmiddel og AI allerede er en realitet for børn i 2.klasse? Billedkunst bidrager til fordybelsen, virkelysten, trivlsen og det gode skoleliv. Billedkunst giver børn i 1. klasse og i hele skoleforløbet andre muligheder for succesoplevelser.

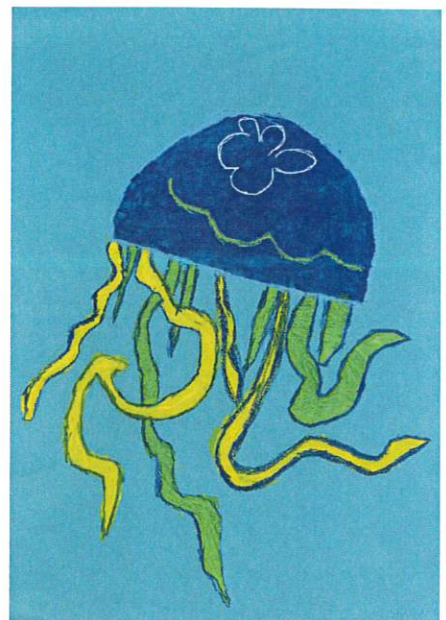
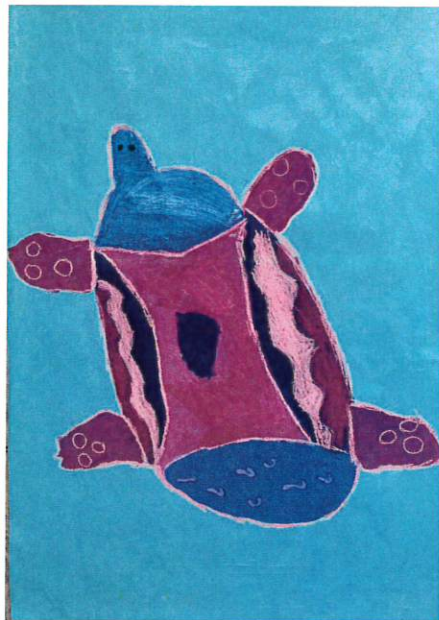
Behold billedkunst i 1. klasse. Børn har brug for billedkunst.

1.klasse Holbergskolen

Tema: Det gik helt i FISK

1. klasse Holbergskolen

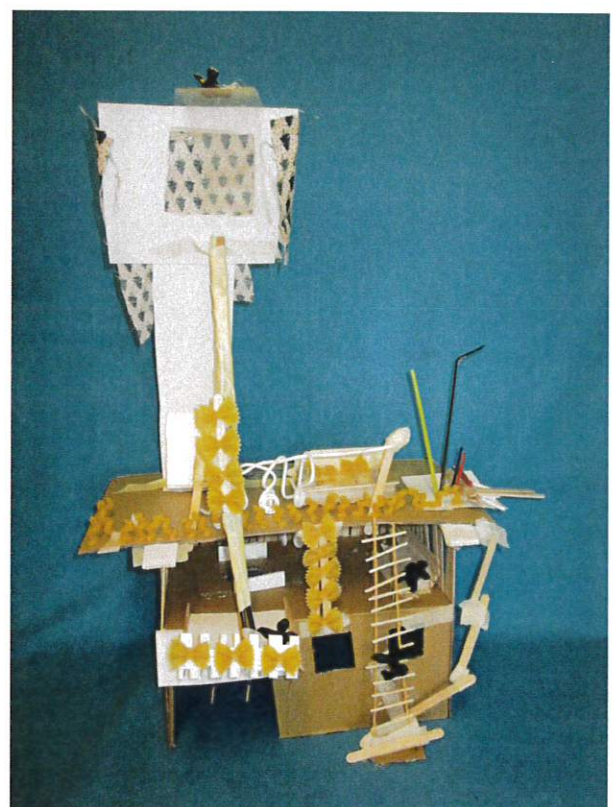
Tema: Det gik helt i FISK

Eleverne har arbejdet med iagttagelse – og fantasitegning af fisk. De kunne også vælge at udvikle en ny fisk med inspiration fra billeder af fisk. Tegningerne blev forstørret med en overheadprojektor. Herefter blev de malet og gennemarbejdet med oliekridt ovenpå. Billederne er 70 x 100. De har lært, hvordan man kan gå fra A4 tegning til A1. Fantasi, fordybelse, grundighed, fremhævnning af detaljer, farveblanding, overlappning, forgrund og baggrund. Kommunikation gennem udstilling på skolens trappe og bagefter hjem på væggen i stuen.

Kan og vil man arbejde i så stort format i dansk i et klasseværelse? Har man redskaber og materialer til det i et klasseværelse? Den billedfaglige værktøjskasse kan kvalificere praksisfagligheden i andre fag og i tværfaglige projekter. Det skal opøves helt fra 1. klasse i et kontinuerligt forløb uden huller i progressionen.

1. klasse Holbergskolen

Tema: Mig og mit hus

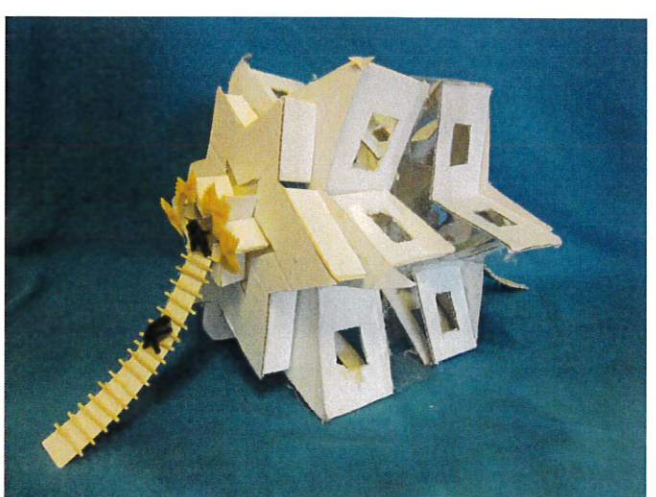
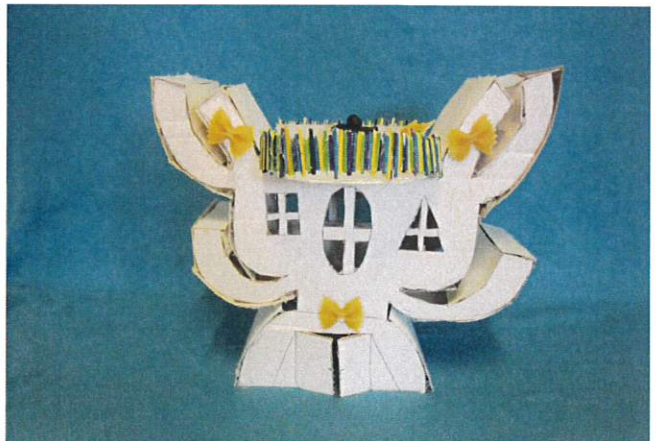
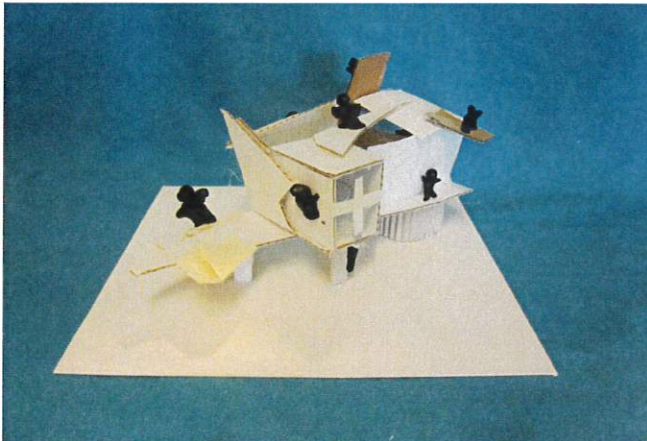
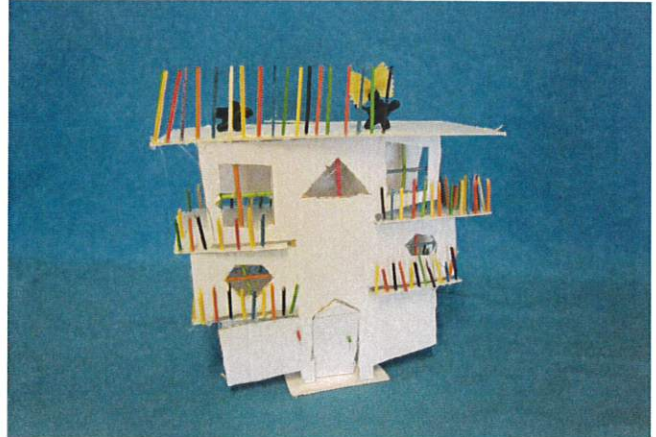

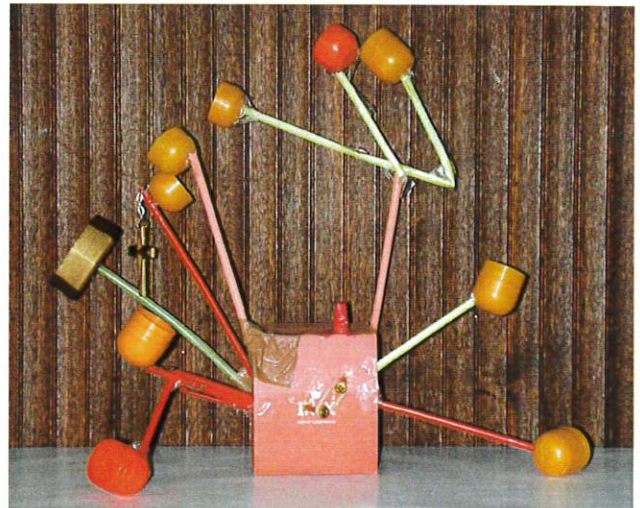
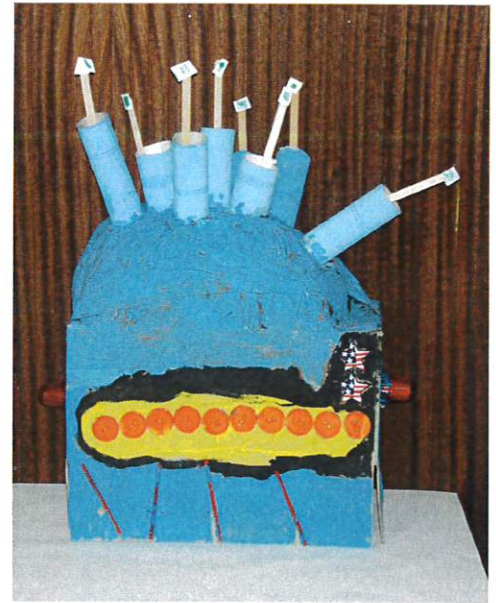
1.klasse Holbergskolen

Tema: Mig og mit hus

Hvordan skal mit hus se ud, så det viser noget om mig selv? Skitser og rentegning af deres ide, sammenføjningsteknikker, udkæringer og anvendelse af redskaber som fx hobbykniv, limpistol, saks. Indtænke vinduer, døråbninger, trappeløsninger, altaner. Få viden om arkitektur. Kendskab til materialernes muligheder. Formgivning af mennesker i ostevoks i forhold til skala. Vi arbejder med ideudvikling og problemløsninger, som fx hvordan kan man lave en trappe? Hvordan kan et skateboard blive til et hus? Det eksperimenterende og undersøgende er i fokus, samt anvendelse af nye redskaber.

Bevidst brug af materialer, skaber konkrete taktile og sanselige erfaringer med materialernes udtryksmuligheder. Materialer kan stimulere til forskellige udtryk, der beriger og nuancerer elevernes skelneevne.

1.klasse Holbergskolen

Tema: Opfindelser til gavn for landet

Her arbejder 1.klasse med ideudvikling. Visualisering af deres opfindelse til gavn for landet. Først som små skitser, derefter tegnes de i stort format på A2 karton. De lærer at udnytte hele papiret og grundig farvelægning af deres A2 tegning. Herefter fremstilles maskinen i 3D med genbrugsmaterialer. De lærer at anvende limpistoler, forskellige sammenføjeteknikker, de lærer at eksperimentere og finde på løsninger, så deres modelmaskine kommer så tæt på det, de har tegnet. De lærer at visualisere deres ide i 2D og derefter transformere til 3D. De arbejder med rumlig forståelse, øver hånden i at bruge forskellige redskaber. De får viden om Storm P's "opfindelser" og virkelige opfindelser.

Fordybelse, flow og virkelyst over længere tid. De elsker det. Det kræver et billedkunstværksted, hvor materialer og redskaber er til rådighed, en uddannet lærer i billedkunst, som kan undervise eleverne i billedkunsthagens særlige fagligheder. Øvelse i at billedeksperimentere og arbejde visuelt undersøgende skaber handlingsduelige og løsningsorienterede elever. Praktisk og teoretisk fordybelse, som er nødvendigt og godt for alle.

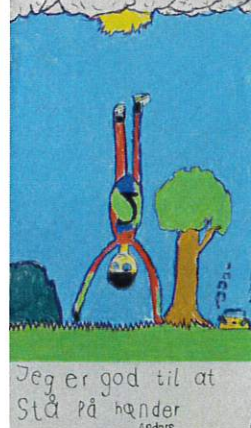

1. Klasse Holbergskolen

Tema: Hvad er jeg god til?

I begyndelsen af 1.klasse har de tegnet, hvad de var gode til. De lærer at tegne stort på A3 papir og udnytte hele papiret. De arbejder med at mætte farvelægning. At himlen går ned til jorden. Blanding af farver. Lære at anvende og udnytte Caran D'arches farvernes muligheder og at fremhæve deres motiv med konturstreger.

Skal eleverne i 1.klasse snydes for at udvikle deres visuelle billedsprog? Billedfremstilling er en proces - hvor forskellige erkendelser opstår undervejs, når man fortæller og kommunikerer med det sprog man magter at bruge. Pigen som har lagt tegning til vores plakater "Behold billedkunst i 1. klasse" hedder Vår.

2.1.5 At afskaffe fuld kompetencedækning i indskolingen

Vi mener ikke, at man skal gå på kompromis med kompetencekravene for at kunne praktisere få-lærer-princippet i indskolingen. Børn i indskolingen har også krav på kvalificeret undervisning af lærere, som brænder for deres fag. Det er et spørgsmål om god ledelse, der sørger for at ansætte og sammensætte teams, som har deres fagligheder i orden. Vi mener, at elever i indskolingen godt kan rumme flere voksne. Med det mener vi fx et team på fire lærere om en årgang, som tilsammen har kompetencer til at dække samtlige fag på årgangen. Det er sundt for børn i indskolingen at møde forskellige faglige kompetente voksne, som har forskellige måder at tilgå undervisning på. Men vi medgiver, at syv til otte forskellige lærere i en klasse er for meget, hvis det er praksis ude på skolerne.

2.1.6 At afskaffe projektopgaven

Vi står som medunderskriver på det hørings svar om projektopgaven den faglige forening Falihos har indsendt.

2.2.5 Justering i antallet af prøver i folkeskolen

Derudover har vi nedenstående holdning og forslag til at lette prøvetrykket i udskolingen. Danmarks Billedkunstlærere mener ligesom forligskredsen, at vi skal fastholde prøverne i de praktiskmusiske valgfag i 8.klasse. Det er på tide, at vi får et særligt fokus på kvaliteterne i de praktiskmusiske fag, og giver eleverne mulighed for at shine til en prøve inden for andre fagområder og udtryksmåder end de sædvanlige prøver i 9. klasse. Dog vil der være brug for justeringer og præciseringer i prøvebekendtgørelserne og prøvevejledninger i de praktiskmusiske valgfag. Prøverne i de praktiskmusiske valgfag i 8.klasse er elevernes første møde med at gå til prøve, og i den kontekst er prøverne i 8. klasse en blid indflyvning til prøverne i 9.klasse.

Der hvor prøvetrykket er størst, er i 9.klasse. I 9.klasse kunne man overveje at udtrække tre fag hvert år blandt alle fagene. På landsplan skulle alle elever op i de samme tre fag det pågældende år. Det ene fag kunne være skriftlig, et andet mundtligt, det tredje fag skulle være et projekt med afsæt i et eller flere fag a la projektopgaven. Derudover vil årskaraktoren i de andre fag indgå i folkeskolens afgangsbetragning.

Med venlig hilsen

Danmarks Billedkunstlærere

Landsformand

Lykke Østrup Andersen

Stjerneborg Alle 7, 2870 Dyssegård

Mobil: 2272 8946

DANMARKS
BILLED
KUNST
LÆRERE

Folkeskoleudspillet – høringsvar juni 2024 fra Geografforbundet

2.1.1. Fornyelse og slankning af folkeskolens læreplaner

Det hilser vi velkommen, se vores udspil "Om geografi i folkeskoleudspillet".

2.1.5. Afskaffelse af centralt krav om fuld kompetence-dækning i indskolingen

Det er betænkeligt at lærerkræfterne i de år der lægger grunden til elevernes fremtidige uddannelse, fremover ikke behøver at være undervisningskompetente i de fag de underviser i. En metafor: når et hus skal opføres, er det afgørende vigtigt at fundamentet er solidt – jo flere etager, der skal ovenpå, des vigtigere. Derfor er det nødvendigt at lærerne er uddannet i at undervise indskolings elever.

Få-lærer-princippet, som er en del af forligskredsens argumentation for at lempe vilkårene, kan opfyldes ved efteruddannelse i de fag, lærerne sættes til at undervise i, så de på kvalificeret vis kan varetage undervisningen i flere fag.

Særligt i naturfag, der er todelt i n/t 1.-6.klasse efterfulgt af udskolingsfagene biologi, fysik/kemi og geografi, og her kæmper med en mangelfuld overgang fra mellemtrin til udskoling, tillige med en i forvejen lav kompetencedækning i n/t, er det af stor betydning at ikke hvem som helst varetager undervisningen i indskolingen.

2.1.6. Afskaffelse af krav om den obligatoriske projektopgave i 9. klasse

Det ligger efter vores opfattelse dybt i folkeskolens dna at eleverne arbejder med tværgående emner og problemstillinger, jf. §5.1 i folkeskoleloven. Det behøver dog ikke at ske i form af et formaliseret projektarbejde, der i 9.kl. afsluttes som en selvstændig prøve. Vi ser positivt på at det fortsat er muligt for den enkelte skole, at eleverne kan gennemføre en projektopgave. Samtidig vil vi gerne understrege vigtigheden af at det fortsat skal være et krav, at undervisningen tilrettelægges så eleverne har muligheder for at anvende og udbygge deres erhvervede kundskaber og færdigheder gennem arbejdet med tværgående emner og problemstillinger.

2.1.7. Afskaffelse af krav om læseplaner i folkeskolen

Vi er enige i at afskaffe kravet om læseplaner og noterer os med tilfredshed at Børne- og Undervisningsministeriet fortsat vil stille vejledende læseplaner til rådighed, som skolerne kan vælge at anvende lokalt til arbejdet med at fastlægge rammer for undervisningen.

2.2.3. Teknologiforståelse som ny faglighed i folkeskolen

Resultaterne af den treårige afprøvning af teknologiforståelse peger bl.a. på at det pædagogiske personale finder det uhensigtsmæssigt at (...) *synergieffekterne mellem teknologiforståelse og de eksisterende fag i mindre grad kommer i spil, når teknologiforståelse afprøves som selvstændigt fag*. Ligesom det fremhæves at *teknologiforståelse integreret i fag fremmer udviklingen af eksisterende fag (...) og at Der opstår et bredt ejerskab for fagligheden på skolen (...)* ved denne måde at indføre den ny faglighed på (BUVM 2021, s.8).

Vi er klar over, at modellen med at integrere teknologiforståelse giver nogle udfordringer for lærerne i de enkelte fag og derfor stiller vi os gerne til rådighed med ideer til hvordan geografi kan integrere teknologiforståelse med henblik på at kvalificere lærerne til at kunne understøtte eleverne i at anvende, forstå og kritisk vurdere den teknologi, de møder og bruger i faget.

Teknologiforståelse som valgfag finder vi uheldigt i den foreslåede form, idet denne model for det første ikke har været afprøvet i det treårige forsøg og for det andet harmonerer det ikke med ønsket om færre prøver at afslutte det med en sådan.

Indholdet i valgfaget teknologiforståelse er i forhold til forsøgsfaget reduceret til to kompetenceområder, design og programmering, og det retter sig mod arbejdet med digitale produkter (BUVM 2018, s.4 ff.). Derfor foreslår vi at faget ændrer navn til Digital forståelse el.lign., da det i højere grad signalerer hvad faget drejer sig om.

2.2.4. Ny timetalsfordeling

Vi foreslår at naturfagene i udskolingens, biologi, fysik/kemi og geografi sidestilles i det vejledende timetal med 60 timer/årgang eller mere, hvilket relaterer til vores forslag om ny prøveform for naturfagene, se vores udspil "Om geografi i folkeskoleudspillet".

Vi vil gerne advare imod at skære i n/t-timetallet på 2. og 4. klassetrin, da det ...

- for det første er der grundlaget for forståelse af bl.a. årstider, vejr (2.kl. og 4. kl.) og klima (4. kl.) lægges, og ...
- det i medfør af lempelse af kravet om kompetencedækning i indskolingens, yderligere kan svække de forudsætninger eleverne starter med i geografi.

2.2.5. Justering i antallet af prøver i folkeskolen

Jf. vores udspil "Om geografi i folkeskoleudspillet" foreslår vi, bl.a. i medfør af at de skriftlige monofaglige prøver afskaffes, at den fællesfaglige naturfagsprøve erstattes af monofaglige mundtlige/praktiske prøver i udskolingens tre naturfag biologi, fysik/kemi og geografi. Samtidigt foreslår vi at prøverne gøres til udtræksprøver således at der for den enkelte elev fortsat kun er en prøve i naturfag.

Vi foreslår tillige, at der indføres krav om at der i undervisningen i naturfagene gennemføres et antal forløb med tværgående emner og problemstillinger og at der ved prøven er krav om at inddrage og/eller perspektivere til andre fag. Arbejdet med de tværgående emner og problemstillinger kan i princippet omfatte alle folkeskolens obligatoriske fag. Vi foreslår, at det i medfør af ønsket om mere frihed til skolen og lærerne, at det overlades til dem hvilke fag der indgår i det tværgående samarbejde, som kan indgå i naturfagenes prøver.

Referencer

BUVM (2021): *Forsøg med teknologiforståelse i folkeskolens obligatoriske undervisning*,
https://emu.dk/sites/default/files/2021-09/gsk_teknologiforst%C3%A5else_evalueringsrapport.pdf

BUVM (2018): *Læseplan for valgfaget teknologiforståelse (forsøg)*,
https://www.emu.dk/sites/default/files/2020-09/GSK_L%C3%A6seplan_Teknologiforst%C3%A5else_Valgfag.pdf

Om geografi i Folkeskoleudspillet 2024

I Geografforbundet har vi siden 2019 arbejdet med at gøre beskrivelsen af geografi som undervisningsfag i grundskolen tydeligere. Det mandede, bl.a. ud i en række artikler i Geografisk Orientering som optakt til jubilæumskonferencen i november 2021 og med erfaringerne herfra har vi arbejdet videre med formuleringerne. Da den politiske aftale om "Folkeskolens kvalitetsprogram – frihed og fordybelse" blev offentliggjort og vi med oplægget og efterfølgende dialog på de faglige foreningers møde hos DLF 12/4 2024 blev yderligere orienteret om hensigter og forløb af formanden for ekspertgruppen, Lise Tingleff Nielsen, har vi med dette udgangspunkt udarbejdet forslag til en beskrivelse af geografifaget i folkeskolen. Forslaget indeholder overvejelser om fornyelser af...

- Fagets formål s. 2
- Fagets identitet, herunder en skematisk fremstilling af fagets indre sammenhænge s. 3
- Seks geografiske kompetenceområder s. 4
- En udfoldning af begreberne naturlige kredsløb og humane systemer som udgangspunkt for beskrivelse af faglige indholdsområder s. 4
- Prøveformer s. 6

Geografforbundet, juni 2024

Lars Bo Kinnerup, formand.

Geografi - Fagets formål, forslag maj 2024

I løbet af de seneste 10 år har geografi haft enslydende kompetenceområder med de tre andre naturfag i folkeskolen. Siden 2016 har der været et formaliseret samarbejde mellem naturfagene i udskolingen, som har givet udfordringer for geografi, dels fordi det fællesfaglige har taget tid og kræfter fra det monofaglige, dels fordi lærerne har haft svært ved at se geografien i de fællesfaglige temaer. I løbet af de seneste 6-8 år har geopolitik i stigende grad været en del af den politiske agenda og i medierne. Særligt pandemien og ikke mindst begivenhederne i Europa de seneste to år har givet anledning til nye samarbejder og man aner konturerne af ændringer i verdensordenen. Dette sker oven i globale klimaforandringer og grøn omstilling.

Derfor mener vi i Geografforbundet at der er brug for et revideret fagformål for geografi således, at faget tydeliggøres i sig selv og således at det ændrede verdensbillede - natur-, kultur- og samfundsmæssigt - kan tages under behandling i geografiundervisningen så eleverne får mulighed for at forstå baggrunde og mulige scenarier. Fagets spændvidde, dets metoder, indre sammenhænge og dynamik egner sig til analyse og forståelse af komplicerede sammenhænge. Nedenstående skema er et bud på et ændret formål for geografi – det nugældende fra det reviderede faghæfte fra 2019 til venstre og vores forslag til højre.

Nu gældende	Forslag 2024
<p>Eleverne skal i faget geografi udvikle naturfaglige kompetencer og dermed opnå indblik i, hvordan geografi – og geografisk forskning – i samspil med de øvrige naturfag bidrager til vores forståelse af verden. Eleverne skal i geografi tilegne sig færdigheder og viden om grundlæggende naturgivne og kulturskabte forudsætninger for levevilkår i Danmark og den øvrige verden med vægt på forståelse af grundlæggende geografiske begreber, sammenhænge og samfundenes udnyttelse af naturgrundlag og ressourcer.</p>	<p>Eleverne skal tilegne sig geografiske erkendelses- og udtryksformer samt arbejdsmåder og tankegange så de opnår indblik i hvordan geografi bidrager til forståelse af vores verden. Eleverne skal i geografi tilegne sig viden om grundlæggende naturgivne og menneskeskabte forudsætninger for levevilkår i Danmark og den øvrige verden og kunne anvende denne med vægt på forståelse af grundlæggende geografiske begreber, mønstre, sammenhænge og samfundenes udnyttelse af naturgrundlag og ressourcer.</p>
<p>Stk. 2. Elevernes læring skal baseres på varierede arbejdsformer, som i vidt omfang bygger på deres egne iagttagelser og undersøgelser blandt andet ved feltarbejde og brug af geografiske kilder. Elevernes interesse og nysgerrighed over for natur- og kulturgeografi, naturvidenskab og teknologi skal udvikles, så de får lyst til at lære mere.</p>	<p>Stk. 2. Elevernes læring skal baseres på brug af geografiske kilder og varierede arbejdsformer, som i vidt omfang bygger på deres egne iagttagelser og undersøgelser blandt andet ved feltarbejde. Elevernes interesse og nysgerrighed over for natur- og kulturgeografi samt brug af teknologi skal udvikles, så de får lyst til at lære mere.</p>
<p>Stk. 3. Eleverne skal tilegne sig forståelse af fremmede kulturer og opnå erkendelse af natur- og kulturgeografiens bidrag til vores verdensbillede. Elevernes ansvarlighed over for naturen og brugen af naturressourcer og teknologi skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til en bæredygtig udvikling og menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.</p>	<p>Stk. 3. Eleverne skal tilegne sig forståelse af egen og fremmede kulturer, opnå erkendelse af geografifagets bidrag til vores verdensbillede, samt videreudvikle ansvarlighed over for naturen og brugen af naturressourcer og teknologi, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til menneskenes samspil med naturen og hinanden – lokalt og globalt i et bæredygtighedsperspektiv.</p>

I forlængelse af formålet følger herunder et forslag til faget identitet, som er meget lidt ændret i forhold til det nugældende. Det drejer sig om tilføjelsen af samfundsgeografiske og ændring af udtrykket (...) natur- og

samfundsfaglige måder (...) til natur-, kultur- og samfundsvidenskabelige måder (...). Desuden er formuleringerne i forhold til det fællesfaglige ændret i medfør af vores forslag om at ophæve det formaliserede fællesfaglige samarbejde mellem naturfagene og erstatte det med et generelt krav om at arbejde med tværgående emner og problemstillinger, jf. forslaget til prøveformer.

Geografi - Fagets identitet, forslag juni 2024

I faget geografi lærer eleverne om natur- og kulturgeografiske fænomener, processer og mønstre samt deres rumlige lokalisering og udbredelse. I folkeskolens fagrække er geografi forankret blandt naturfagene og bidrager med både natur-, kultur- og samfundsvidenskabelige måder at arbejde og tænke på. Dette samspil er centralt for undervisningen, idet det giver afsæt til at forstå, hvordan naturlige kredsløb og humane systemer gensidigt påvirker hinanden og dermed også levevilkårene i Jordens forskellige egne.

Geografi tegner et billede af Jorden og dens mangfoldighed. Faget beskæftiger sig med naturgrundlaget og menneskenes forskellige muligheder og vilkår, hvor de lever. Geografi bidrager til elevernes forståelse af sammenhænge fra det globale til det lokale og fra det lokale til det globale, samt hvordan Jorden og dens samfund har udviklet og stadig udvikler sig. Dermed bidrager geografi til elevernes verdensbillede i rum- og tidsperspektiv.

En del af undervisningens indhold må nødvendigvis tage afsæt og foregå i lokalområdet. Elevernes oplevelser og erfaringer herfra bidrager til deres rumlige forståelse og evne til at orientere sig. Ligeledes giver det mulighed for at afprøve nogle af fagets praktiske og konkrete omverdensorienterede erkendelsesformer og undersøgelsesmetoder. Eleverne stifter bekendtskab med geografiske kilder og fagets forskellige former for bearbejdning, herunder arbejde med forandring over tid, afdække mønstre og modellering.

I geografi stimuleres og udvikles elevernes selvvirksomhed og personlige engagement samt faglige refleksioner og ræsonnementer gennem problembaserede forløb. Eleverne får indblik i, hvordan geografisk viden udvikles, hvilken betydning det har for at kunne forstå deres omverden, og hvordan man kan argumentere for og formidle bæredygtige løsninger på natur-, kulturgeografiske problemstillinger.

Gennem arbejdet med tværgående emner og problemstillinger, herunder i samarbejde med andre fag, understøttes elevernes fordybelse og oplevelse af sammenhænge. Derved udvides deres muligheder for at tage stilling og handle på lokalt, nationalt og globalt plan.

Undervisningen i geografi bidrager således til at udfolde centrale og fagoverskridende dimensioner i folkeskolens formål: demokratisk dannelse, ansvarlighed over for naturen samt forståelse af egen og andre kulturer.

Den indre sammenhæng i faget geografi

I et forsøg på at tydeliggøre geografifagets vidensdomæner, arbejdsmåder og tankegange samt fagets overordnede mål har vi udarbejdet en skematisk fremstilling af indre sammenhænge mellem disse elementer. Den tager udgangspunkt i det udviklingsarbejde Geografforbundet har været i gang med i form af de fem dimensioner i faget: Rumlighed, At afdække mønstre, Arbejde med forandring over tid, Forstå sammenhænge og Levevilkår. Den første dimension er hvad man kan kalde klassisk geografisk viden om fænomener og processer og deres rumlige lokalisering og udbredelse. De tre næste udfolder fagets arbejdsmåder og tankegange, mens den sidste dimension, levevilkår, er fagets overordnede mål, nemlig viden om og forståelse af de faktorer der skaber menneskenes levevilkår i jordens forskellige egne. Dette

med henblik på stillingtagen til og vurdering af handlemuligheder for udvikling af menneskenes levevilkår i et bæredygtighedsperspektiv. Det er sat ind i rammerne af undervisningens hvad, hvordan og hvorfor:

Hvad	Jorden som bosted og virkeplads for mennesker	Rumlighed	Lokalisering (hvor) Hvilket område Hvordan er der dér	Metoder til lokalisering og brug af skala samt kilder til kobling af grundviden om naturlige kredsløb og humane systemer
Hvordan	Arbejds måder og tankegange	Afdække mønstre	Anvendelse af geografiske metoder til dataproduktion og info-søgning samt til repræsentation af disse	Empiriske undersøgelser Statistiske undersøgelser Kort- og modelbaserede undersøgelser Alm. informationssøgning Repræsentation med tabeller, grafer, kort, modeller og tekst
		Forandring over tid		
		Sammenhænge	Geografisk analyse	
Hvorfor	Forstå og forklare hvordan naturforhold, herunder naturlige kredsløb, og humane systemer interagerer og gensidigt påvirker hinanden	Levevilkår	Beskrivelse af levevilkår og forklaring af de faktorer, der påvirker dem	Stillingtagen og handlemuligheder for udvikling af menneskenes levevilkår i jordens forskellige egne i et bæredygtighedsperspektiv

Seks geografiske kompetenceområder

Med udgangspunkt i beskrivelsen af fagets identitet samt skemaet med de indre sammenhænge har vi formuleret seks geografiske kompetencer vi mener er centrale i faget. Tilsammen udfolder de fagets fem dimensioner med den tilføjelse at formidling med brug af fagsprog og fagets udtryksformer i øvrigt samles under "Kommunikation". Det første tre er naturligvis stærkt prægede af geografi i bred forstand om en rumlig videnskab, hvilket giver "Rumlige orientering" og "Faglig viden". Det tredje område er "Arbejds måder og tankegange", der omfatter fagets undersøgelses- og bearbejdningsmetoder. De tre sidste kompetenceområder "Vurdering", "Handling" (begge formuleret med et bæredygtighedsperspektiv) og "Kommunikation", er mere almene i deres karakter, selvom de også er præget af de emner og problemstillinger der arbejdes med samt fagets udtryksformer.

Seks geografiske kompetenceområder	
Område	Beskrivelse
Rumlige orientering.	At kunne orientere sig i geografiske rum (kortkompetence, orientering i fysiske omgivelser samt bevidsthed om rumlig opfattelse).
Faglig viden.	På forskellige skalaer, at forstå fysiske rum som naturlige kredsløb og humane systemer.
Arbejds måder og tankegange	At kunne erhverve sig og vurdere geografisk relevant information ved brug af geografiske kilder, herunder feltarbejde og med denne information at kunne afdække mønstre, arbejde med forandring over tid og at analysere faktorer i og samspillet mellem naturlige kredsløb og humane systemer samt at forklare hvordan geografisk viden bliver til.
Vurdering	Vurdere rumligt relaterede forhold og udfordringer, information i medier og geografisk viden og indsigt i øvrigt samt at tage stilling til muligheder for udvikling af menneskenes levevilkår i et bæredygtighedsperspektiv.
Handling	Beredskab til at kunne bidrage med problemløsning og handlemuligheder i forhold til udvikling af menneskenes levevilkår i et bæredygtighedsperspektiv.
Kommunikation	Forstå, udtrykke sig om og præsentere geografiske forhold samt at kunne kommunikere om dette i et passende fagsprog og med fagets udtryksformer, herunder med kort og modeller.

Naturlige kredsløb og humane systemer

Den rumlige dimension faget indeholder kan betegnes som klassisk geografisk viden. Det er udtrykt gennem begreberne naturlige kredsløb og humane systemer, som er meget overordnede kategorier. Derfor har vi udarbejdet et forslag til hvad disse to begreber konkret kan indeholde og det ses på næste side. Denne

Naturlige kredsløb

Astronomiske kredsløb

- Dag og nat samt årstider

Atmosfæriske kredsløb

- Globale vindsystem, monsun og vejr
- Klimazoner og plantebælter

Hydrologiske kredsløb

- Havstrømme og tidevand
- Den termohaline cirkulation
- Vandets kredsløb

Geomorfologi

- Glacial-, kyst-, klit- og vandløbsmorfologi

Karboniske kredsløb

- Organisk, atmosfærisk, hydrologisk og geologisk samt indbyrdes udveksling

Geologisk kredsløb

- Bjergarter
- Opløft/indsynkning (isostasi)
- Foldekæder
- Vulkaner
- Forvitring og erosion

Pladetektoniske kredsløb

- Jordens opbygning
- Subduktion, rifting og hotspots
- Magma og lava
- Jordskælv og seismologi

Humane systemer

Befolkning

- Menneskets kolonisering af Jorden
- Befolkningssammensætning og -udvikling
- Migration, push-pull faktorer

Udnyttelsessystemer

Fødevarerproduktion

- Naturlige

- Manipulerede
- Transformerede
- Energisubsidierede transformerede
- Digitaliserede/denaturerede

Råstofindvinding

- Åbne- og dybe miner
- Boringer og havbundsindvinding

Arealanvendelse

- Land/by, produktion/rekreation og natur/ikke natur
- Fysisk planlægning

Urbane systemer

- Urbanisering, metropoler og megabyer
- Bymodeller, opland og byudvikling
- Byens rum - planlagte og levede

Erhvervs-, forsynings- og produktionssystemer

- Primære, sekundære og tertiære erhverv
- Energikilder og -forsyning
- Lokaliseringsfaktorer for finans, energi og produktion
- Transportsystemer og infrastruktur
- Forsynings- og værdikæder

Globale nord og -syd

- Fordeling af og deltagelse i den globale økonomi samt udveksling af varer og tjenesteydelser
- Ernæring, sundhed og uddannelse samt adgang til andre velfærdsydelser
- Kultur og levemåder
- Rettigheder – køn, etnicitet og religion
- Udviklingsmuligheder og teorier herom

Geopolitik og internationale organisationer

- Alliancer, interesser og konflikter
- Politiske-, økonomiske-, forsvars- og sikkerhedsorganisationer
- FN-systemet og verdensmålene

oplistning er ganske omfattende og giver et godt indtryk af fagets spændvidde. Centralt i faget er samspillet mellem det naturgivne, de måder menneskene udnytter dette på og hvordan de indretter deres samfund,

samt hvilken betydning det har eller kan have for levevilkårene i Jordens forskellige egne. Når læreren træffer valg om indholdet i undervisningen er det altid med dette samspil bagvedliggende og med bæredygtighed som perspektiv. Dette giver læreren mulighed for at udvælge og kombinere så det giver mening i forhold til undervisningens temaer. Faglig viden er kun en del af de kompetencer eleverne udvikler gennem undervisningen i geografi. Metoder til indsamling af data og information ved brug af geografiske kilder, herunder kort, modeller, statistik og feltgeografiske metoder (fx kartering i byen, undersøgelse af kystprocesser, jordprøvetagning og landmåling mm.) og laboratoriearbejde (fx jordbundsanalyse, nedsivnings- og sedimentationsundersøgelser mm.) samt måder at bearbejde data og information til meningsfulde sammenhænge mellem fænomener, processer og mønstre (fx ved regionalgeografiske og komparative tilgange, kortanalyser og brug af GIS-tilgange samt modellering) er en uundværlig del af elevernes faglige udvikling. Perspektivet på dette er at forstå og forklare de faktorer, der betyder noget for menneskenes levevilkår i et bæredygtighedsperspektiv samt at kunne kommunikere om det i et passende fagsprog og med brug af fagets udtryksformer. Det er det samlede grundlag, som elevernes udbytte af undervisningen skal bedømmes på.

Udkast til ny prøve for geografi i grundskolen (FAP)

Siden 2016 har der været et formaliseret samarbejde mellem naturfagene i folkeskolen. Dette samarbejde har ledt frem til afholdelse af en fællesfaglig praktisk-/mundtlig prøve – med virkning fra og med eksamensterminen sommer 2017 - med krav om, at alle tre fag skal være repræsenteret, mens det er op til eleven hvor meget de enkelte fag skal vægtes.

I det aktuelle folkeskoleudspil (marts 2024) lægges der op til at de digitale monofaglige prøver, som har været udtræksprøver, nu afskaffes, og der planlægges igangsat et arbejde med at foreslå nye prøveformer.

Ånden i folkeskoleudspillet

Det er vores (Geografforbundets) opfattelse, at naturfagslærerne i folkeskolen oplever, at det fællesfaglige kræver meget tid, reducerer fagligheden i fagene og at især geografisk indhold kan være svært at se i de fællesfaglige forløb. Geografi står med sine ben i natur-, kultur- og samfundsvidenskabelige traditioner og har derfor samarbejdsflader til flere andre fag end de naturfaglige. Derfor mener vi, at det i tråd med folkeskoleudspillet anbefaling om mere autonomi til skolerne, vil være en god ide at afskaffe det formaliserede fællesfaglige samarbejde mellem de tre naturfag i udskolingen og erstatte det med et generelt, og mindre omfattende, krav om tværgående forløb, så lovens §5 stk.1 kan udfoldes på meningsfuld vis på den enkelte skole og for det enkelte lærerteam. Formålet med tværgående forløb er stadig at eleverne får muligheder for at fordybe sig, opleve sammenhænge og udvikler evnen til at identificere og behandle problemstillinger.

Boks 1. § 5. Indholdet i undervisningen vælges og tilrettelægges, så det giver eleverne mulighed for faglig fordybelse, overblik og oplevelse af sammenhænge. Undervisningen skal give eleverne mulighed for at tilegne sig de enkelte fags erkendelses- og arbejdsformer. I vekselvirkning hermed skal eleverne have mulighed for at anvende og udbygge de tilegnede kundskaber og færdigheder gennem undervisningen i tværgående emner og problemstillinger.

Kilde: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/90>

En passende prøve

Siden skolereformen i 2013 har prøverne eksplicit været normgivende for undervisningen. Det mener vi med fordel kan blødes op så prøven i højere grad kommer til at afspejle hvad eleverne har arbejdet med og

hvordan, samtidigt med at eleverne kan bedømmes ud fra nationalt fastsatte kriterier; de seks geografiske kompetencer. Dette vil give både elever og lærer mere ro til fordybelse, hvilket fremmer mestringsorientering, giver en mindre stresset skolegang og dermed bedre trivsel og derfor mere læring.

Geografforbundet foreslår på baggrund af ovenstående samt som konsekvens af ønsket om at afskaffe de skriftlige monofaglige prøver i naturfag, følgende som fremtidig prøveform:

Summativ bedømmelse med formativ tilføjelse. Den praktisk/mundtlige prøve i naturfagene gøres til en monofaglig praktisk/mundtlig prøve med krav om at skulle inddrage/perspektivere til andre fag, som eleverne i prøveperioden (fra 1. april) og evt. gennem tidligere forløb har samarbejdet med. Prøven foreslås at blive udtræksprøve på klassebasis.

Forudsætningerne for denne prøveform er, at

- De tre naturfag i udskolingen sidestilles i det vejledende timetal, fx 60 timer om året, eller derover, i hvert af de tre naturfag biologi, fysik/kemi og geografi
- Der i løbet af de tre udskolingsår arbejdes med et antal tværgående forløb med andre fag

Bedømmelse af eleven foretages af eksaminator, der er klassens lærer og vejleder, samt af censor. De er begge kvalificerede undervisere i udtræksfaget. Andre fag repræsenteres gennem inddragelse og perspektivering og det vil være eksaminators ansvar at få eleverne til at inddrage disse.

Bedømmelser af tidligere gennemførte tværgående forløb i 8.- og 9.klasse føres med på afgangsbrevet som en samlet bedømmelse. Bedømmelseskriterierne ved de tværgående forløb og den praktisk/mundtlige prøve tager naturligvis udgangspunkt i de seks geografiske kompetenceområder.

Odense, 14. juni 2024

Høringsvar: Folkeskoleaftale "*Frihed og fordybelse*"

I Biologiforbundets bestyrelse har vi med stor interesse læst folkeskoleaftalen "*Frihed og fordybelse*" og bakker op om intentionerne om mere frihed, fordybelse samt en lettelse af prøvepresset. Vi har dog nogle bekymringer om, at disse intentioner ikke bliver indfriet, men snarere det modsatte, når det kommer til biologi- og natur/teknologifaget.

- 1: I Biologiforbundet udtrykker vi bekymring over, at en lektion flyttes fra 8. til 9. klassetrin. I praksis vil det betyde, at en større del af undervisningstiden bruges på prøveforberedelse samt afgangsprøven og ikke på reel undervisning. Ved naturfagsprøven arbejder eleverne med selve prøven allerede fra 1. april. Derudover bliver der også brugt en del uger, især i 9. klassetrin, på at gennemføre de forløb, som eleverne skal trække imellem. At flytte en del af undervisningen over i prøve og prøveforberedelse vil ikke være i overensstemmelse med intentionen om at lette prøvepresset for folkeskolen, tværtimod.

Mange lærere bruger netop 8. klassetrin til arbejdet med fysiologi, herunder krop, sundhed, køn, seksualitet, generel forståelse af elevernes egen krop og forståelse af dem selv som mennesker. Alle områder, som vi ved, at mange af vores elever er presset på, og som har stor betydning for elevernes selvforståelse og trivsel.

- 2: Omkring fjernelsen af onlineprøven ser Biologiforbundet det positivt, at man letter prøvepresset. Dog ser vi den bekymrende udfordring, at der er en betydelig washback-effekt: den måde, man tester på, vil være styrende for undervisningen.

Ved at fjerne onlineprøven, der hovedsageligt tester, om eleverne har et solidt vidensgrundlag, forstår grundlæggende processer og har indsigt i sammenhænge, kan man uforvarende komme til at fjerne fundamentet for, at eleverne kan udvikle naturfaglige kompetencer – at de kan agere på et reflekteret vidensgrundlag. Samtidig sikrer onlineprøven, at hele faget kommer i fokus i undervisningen og ikke kun den lille del, som er fællesfagligt med fysik/kemi og geografi.

Gennemføres dette, vil det kræve, at der bliver kigget på den nuværende kompetencebaserede fællesfaglige prøve, hvor man sikrer, at den fremadrettet ikke kun tester de dele af de tre naturfag, som er fællesfaglige, men også kommer ud i de monofaglige områder samt de områder, der er fællesfaglige med andre af grundskolens fag.

Derfor anbefaler Biologiforbundet, at den fællesfaglige prøve ændres, så eleverne i stedet for at trække et fokusområde trækker et af de tre naturfag. Vi ønsker stadig de samme praktiske rammer som den nuværende prøve, men der skal sikres en større sammenhæng mellem viden, færdigheder og kompetencer. En del af denne foreslåede prøveform vil naturligvis være at perspektivere til andre fag. Mange biologiske problemstillinger belyses mere retfærdigt sammen med fx madkundskab, idræt, matematik og samfundsfag end med kun fysik/kemi og geografi.

- 3: Faget natur/teknologi er grundlaget for at skabe interesse og kærlighed for naturfagene. Det er her, eleverne skal ud at stifte de første erfaringer med naturen sammen med en fagprofessionel, og det er her, de kan eksperimentere med teknologier og få ikke bare erfaringer, men også forståelse. Natur/teknologi er et af grundskolens mest praksisfaglige fag.

I Natur/teknologi er eleverne aktive i forhold til deres omverden. De handler, sanser, stiller spørgsmål og undersøger både ude i naturen, i de nære lokale omgivelser og i klasselokaler.

Det kræver tid at tage ud af huset - at besøge den "virkelige verden", og give eleverne de oplevelser, der findes uden for skolen og skærmen. Tid der på ingen måde kan skaffes, når der kun er 1 lektion om ugen.

Det kræver tid at stille frem, få idéer, bygge, konstruere og eksperimentere for derefter at rydde op og nå sprogligt at samle op på alt det nye eleverne opdager.

Både i indskolingen men især også i 4. klasse oplever vi at natur/teknologi er et fag, mange elever er glade for - det kan noget andet end de mere boglige fag og blandingen af praktisk arbejde både inde og i det fri, er noget, der tiltrækker og motiverer en bred skare af elever. De er naturligt nysgerrige, elsker at bevæge sig rundt og er optaget af den verden, der omgiver dem. Samtidig er anderledes oplevelser i naturen med til at gøre eleverne mere robuste.

Det undrer os derfor meget, at man foreslår at fjerne lektioner fra faget. Det vil være at modarbejde intentionerne om mere praksisfaglighed i skolen.

Fremtidens biologifag

Vi ser i dag et biologifag i rivende udvikling, og et fag, som fylder mere og mere i den offentlige debat, i den almindelige hverdag samt som et erhvervsfelt. Noget af det mest debatterede i den offentlige debat de seneste år har været forvaltningen af vores natur, produktion af fødevarer, klima- og miljøproblemer, folkesundhed og ikke mindst dyreetikken. For at styrke den demokratiske dannelse, jf. folkeskolens formålsparagraf, er det vigtigt, at vi klæder eleverne på til at deltage i debatten på et reflekteret vidensgrundlag.

Vi hører, at der kommer til at mangle mange unge, der vælger at uddanne sig inden for sundhedsfagene, Life Science, medicin og bioteknologiområdet, som man har kunnet læse i opråbet "*Vi kan leve af sundhed*" fra Dansk Erhverv. Det er vigtigt, at unge kender disse områder allerede for folkeskolen, så områderne er med i deres uddannelsesvalg.

Vi ser unge, der mistrives, bl.a. fordi de mangler forståelse og accept af, hvad der sker med og i deres krop i puberteten.

Samtidig er biologien den grundfaglighed, der ligger bag at forstå og forholde sig kritisk til, hvordan de digitale teknologier påvirker vores krop, mentalitet og valg. For slet ikke at tale om de store klima- og miljøproblemer, vi som menneskehed står overfor.

Forrige århundrede var fysikken. Vi lever nu i biologiens århundrede, og de biologiske landvindinger sker så hurtigt, at lærebøgerne ofte er forældede, inden de er trykt. Det ser vi fx med DNA-analyser, CRISPR-Cas9, RNA-vacciner, hologenomik og epigenetik.

I Biologiforbundet vil vi kraftigt anbefale, at man ser på timestfordelingen i udskolingen og på nedjusteringen af timetallet i natur/teknologi, så vi sikrer biologifaget de nødvendige rammer, så eleverne bliver klædt på til at tage vare på deres eget liv, være ansvarsfulde borgere i et demokratisk samfund samt får åbnet øjnene op for, at et arbejdsliv med biologi – om det er sygeplejerske, feltbiolog eller vaccineforsker – bliver et fantastisk spændende og meningsfuldt liv.

På vegne af Biologiforbundet

Formand Brian Ravnborg
formand@biologiforbundet.dk
7269 0855

"Nothing in biology makes sense except in the light of evolution"

-Theodosius Dobzhansky

formand: Rita Mogensen, Karsholtevej 22, 4293 Dianalund
+45 30 27 40 91
formand@sproglærerforeningen.dk

Høringssvar fra Sproglærerforeningen for engelsk, tysk og fransk

Sproglærerforeningen for engelsk, tysk og fransk udtrykker sin største misbilligelse mod dette lovforslag, hvor man i en tid hvor der bruges mere og mere engelsk i samfundet, vil nedgradere engelsk på den måde, som det gøres i lovforslaget.

Folkeskoleudspillet indeholder følgende vedrørende engelsk:

- En decimering af timetallet på 30 timer
- En udskydelse af tidlig sprogstart fra 1. til 2. kl
- En uforståelig omrokering på timer fra 8.-9. kl til 5.-6. kl
- En degradering af den obligatoriske mundtlige prøve til en udtræksprøve
- En fjernelse af den skriftlige prøve

Engelsk er ikke blot et færdighedsfag, men tværtimod også et fag, der skal skabe international forståelse og globalt udsyn. Engelsk har netop til formål at give eleverne interkulturel kompetence.

Engelsklærere er kede af, at der ifølge forslaget kun skal være to lektioner i engelsk om ugen i 8.-9. kl. Da langt de fleste skoler kører med dobbelttimer, vil det sige, at eleverne kun kommer til at beskæftige sig med faget engelsk en gang om ugen i 90 minutter. Man skal ikke gå mange år tilbage for at se, at engelsk i overbygningen havde fire lektioner om ugen.

Timerne fra 8.-9. kl er blevet flyttet til 5.-6. kl., hvilket ikke giver det samme udbytte, da elever på dette trin ikke lærer sprog lige så hurtigt.

Den skriftlige prøve i engelsk blev indført i 2007 med den begrundelse, at det kunne give en *wash back effect* på undervisningen. Få år efter fulgte den skriftlige prøve i tysk/fransk. Jeg tør godt gætte på, hvordan det vil gå med skriftligheden i undervisningen fremover. Skriftligheden er med til at konsolidere elevernes sprog og gøre det mere korrekt.

Det er fuldstændig uforståeligt, at engelsk skal nedgraderes. Det er et fag, som de fleste elever er glade for, og et af de fag, som har det højeste gennemsnit ved prøverne. Det har desuden været tydeligt, at den tidligere sprogstart og indførelsen af skr. engelsk har øget elevernes kunnen. Hvis vi sammenligner karaktergennemsnittet i engelsk fra 2012/13, hvor det lå på 6,8, med snittet for 2022/23, hvor det lå på 8,3, kan man se en markant forbedring.

SPROGLÆRERFORENINGEN

formand: Rita Mogensen, Karsholtevej 22, 4293 Dianalund
+45 30 27 40 91
formand@sproglærerforeningen.dk

Nogle vil måske sige: Det er ikke nødvendigt med engelsk, for det kan alle. Det er så ikke rigtigt. I alle engelskklasser er der en stor spredning på elevernes kundskaber, som går fra kun at kunne sige få ord til flydende engelsk.

Alle undersøgelser viser, at det har været en succes med tidlig sprogstart, men det bliver ifølge forslaget ændret, således at starten i alle sprog udskydes med et år.

Eleverne skal have mulighed for at vælge et ekstra valgfag, men de kan tilsyneladende kun vælge mellem teknologiforståelse og praktisk-musiske fag. Muligheden for at kunne vælge tysk/fransk eller spansk som tredje fremmedsprog er dermed forsvundet.

Vedrørende andet fremmedsprog, tysk og fransk, er foreningen som helhed tilfreds med lovforslaget. Dog er det uhensigtsmæssigt at flytte begyndertidspunktet fra 5. til 6. klasse. Den legende sprogstart i 5. kl har været givende. Der udføres endog forsøg med tysk/fransk fra 3. kl. Disse forsøg ser lovende ud.

Vedrørende afskaffelse af den obligatoriske projektopgave i 9. kl. er foreningen imod dette, da projektopgaven sammenkobler de forskellige fag og giver en mulighed for at kombinere innovation, kreativitet og faglig fordybelse.

Venlig hilsen

Rita Mogensen

Formand for Sproglærerforeningen for engelsk, tysk og fransk

Høringssvar Musiklærerforeningen

Musiklærerforeningen er bekymrede over frafaldet af fuld kompetencedækning i indskolingen. I kraft med flere timer med mulighed for musikvalgfag i udskolingen samt mangel på musiklærere på landets skoler, skaber det en bekymring at afskaffe den fulde kompetencedækning i musik i indskolingen, da det vil medføre flere u-uddannede musiklærere i de vigtige indskolingsår.

Hørings svar fra Børnehaveklasseforeningen i forbindelse med lovforslag om folkeskolens kvalitetsprogram

Fagplanen:

Fagplanen for børnehaveklassen er afgørende, da den ikke kun omhandler de specifikke områder for børnehaveklassen, men også er en introduktion til skolekulturen generelt.

Børnehaveklassens fagplan beskriver ikke kun de obligatoriske områder, men også børnehaveklasselederens opgaver og ansvar.

Vi vil fremhæve følgende punkter:

Skolestart: Hvordan skaber vi en god start på skolelivet for de nye skolestartere? Her spiller børnehaveklasselederen en vigtig rolle.

Forældresamarbejde: Det er afgørende at etablere et tæt samarbejde med forældrene for at sikre en tryk overgang fra børnehave til skole og et solidt fundament for børnenes fremtidige skolegang og læring.

Overgange: Vi skal være opmærksomme på og støtte børnenes overgange fra hjem og dagtilbud til skolen og SFO, samt mellem børnehaveklassen og de efterfølgende klassetrin.

På de skoler, der har forårs SFO skal vi være ekstra opmærksomme på ikke kun overgangen fra børnehave til forårsSFO, men også den ekstra overgang fra forårsSFO til sommerSFO, hvor arbejdsgangen selvfølgelig er meget anderledes end hverdagen - da det sjældent er de kendte voksne, der er på arbejdet.

Leg: Legen skal være et centralt element i undervisningen, da den ikke kun har egen værdi, men også er en vigtig kilde til læring og udvikling for børnene. Derudover skal vi være opmærksomme på at give plads til den frie leg, hvor børnene får øvet sig i både det de lærer, men selvfølgelig også samarbejde, kommunikation, opbygning og vedligeholdelse af kammeratskab og venskaber.

Engagement og fællesskab er et område, som også bør være en integreret del af hele indskoling, hvor skolens fagprofessionelle skal samarbejde omkring det."

Dialog i fagteamet:

Først og fremmest skal børnehaveklassen tænkes ind i de forskellige fagteams – Da børnehaveklasselederne skal undervise i faget "børnehaveklassen" med de 6 kompetenceområder, er det vigtigt at være bevidst om hvordan vi ønsker fagene skal påbegyndes i børnehaveklassen på de enkelte skoler.

Fagplanen skal være dynamisk og åben for justeringer i takt med, at vi samler erfaringer og observerer børnenes udvikling. Vi skal lægge vægt på legens betydning for læring samt skabe sammenhæng mellem børnehaveklassen og de efterfølgende klassetrin.

Skoleudvikling:

De nye fagplaner kan bidrage til skoleudviklingen ved at skabe en sammenhæng mellem børnenes oplevelse af skolen som en tryk og stabil ramme og deres videre skolegang. Igen i forhold til skolestart, forældresamarbejde, overgang og leg.

Det er afgørende, at fagplanerne er i tråd med skolens værdier og visioner samt støtter op om elevernes engagement og motivation for at deltage i skolens indhold og sociale fællesskaber.

Udviklingsinitiativ

I et udviklingsinitiativ for børnehaveklassen kan være at vi fokuserer på at udvikle og implementere differentierede undervisningsmetoder, der støtter børnenes alsidige udvikling. Derudover bør vi sætte fokus på at integrere legen som en central del af læringen samt skabe en sammenhængende overgang mellem dagtilbuddet og skolen.

Vores fælles mål for børnehaveklassen, synes vi, er meget brugbart og et godt udgangspunkt til at snakke fagfornyelse.

Fælles Mål efter klassetrin

Efter børnehaveklassen

Kompetenceområde	Kompetencemål	Faser	Færdigheds- og vidensområder og -mål											
			Samtale		Fortælling		Sproglig bevidsthed*		Skrivning		Løsning		It og digitale medier	
Sprog	Eleven er opmærksom på forskellige måder at anvende sprog på.	1.	Eleven kan vidule mellem at lytte og udtrykke sig.	Eleven har viden om talegrundets funktioner.	Eleven kan genkøre indhold af tekster.	Eleven har viden om fortællestrukturer i fakta og fiktion.	Eleven kan ekvipere med rim, bogstavlyde, ord og sætningsdannelse.	Eleven har viden om bogstavlydforbindelser og enkelte regler for ord- og sætningsdannelse.	Eleven kan ekvipere med at skrive små tekster.	Eleven har viden om det alfabetslige princip, skrivemåning og sætningsopbygning.	Eleven kan ekvipere med at læse små tekster i forskellige medier.	Eleven har viden om læsestrategier og enkelte indlæsestrategier.	Eleven kan ekvipere med digitale medier i udførelse af opgaver.	Eleven har viden om ikoner og værktøjer i digitale medier.
Matematisk opmærksomhed	Eleven kan anvende tal og geometriske situationer i hverdags-situationer.	1.	Tal*		Antal		Figurer og mønstre		Sprog og tankegang					
Naturfaglige fænomener	Eleven kan ud fra viden og erfaring færdig lægtagende i naturen.	1.	Årets gang		Dyr og planter		Beredtighed		Naturmystik					
Kreative og musiske udtrykformer	Eleven kan udtrykke sig i billeder, musik og drama.	1.	Oplevelse		Fremstilling		Kommunikation							
Krop og bevægelse	Eleven kan foretage valg der styrker og udvikler kroppen.	1.	Fysisk aktivitet		Bevægelse og leg		Krop og hygiejne		Det sunde valg		Rundt på mio skole		Trafik og færdsel	
Engagement og fællesskab	Eleven kan bidrage til fællesskabet og drage omsorg for sig selv og andre.	1.	Deltagelse		Engagement		Samvær og samarbejde		Faldelser		Selvopfattelse			

Hørings svar fra Dansk Skoleidræt om ny skoleaftale

Dansk Skoleidræt takker for muligheden for at indgive høringssvar.

Vi har med interesse fulgt den politiske proces om kvalitetsprogrammet for folkeskolen og ligeledes forholdt os til udkastet for aftaleteksten om den nye folkeskoleaftale. Vi vil i følgende høringssvar give vores kommentarer før udmøntning af dele af aftalen. Vi vil særligt fokusere på bevægelse i skoledagen og idrætsfaget, da det er der, at vi har vores virke.

Dansk Skoleidræts høringssvar orienterer sig således om del 1 af høringsmaterialet:

1. Lovforslag om ændring af lov om folkeskolen, lov om erhvervsuddannelser og forskellige andre love (Folkeskolens kvalitetsprogram m.v.)

Dansk Skoleidræt bemærker i den sammenhæng:

Ny timetalsfordeling

Det fremgår, at timetallet i idrætsfaget skæres fra tre til to ugentlige timer på 7.-9. klassetrin, så det bliver det samme som på skolens øvrige klassetrin. Det ærgrer og bekymrer grundlæggende set Dansk Skoleidræt som idrætsfagets interesseorganisation.

Vi ser idrætsfaget som et fag, der styrker de personlige, sociale og kropslige kompetencer. Gennem en lang årrække har vi sammen med idrætsfagets parter arbejdet hårdt og målrettet for, at idrætsundervisningen i den danske skole både skal være et aktivitetsfag såvel som et dannelses- og læringsfag. Derfor er vi også glade for, at faget i dag har tydelige kompetencemål - ikke bare for elevernes idrætsfag-faglige færdigheder, men også for deres kompetencer i at indgå i fælles læringsprocesser såvel som personlige kompetencer. Dette er færdigheder, der er vigtige i dagens samfund.

Vi frygter, at en reduktion af undervisningstimer vil få konsekvenser for idrætsfagets status og prioritering i skoledagen og at disse dannelsesdimensioner dermed vil gå tabt.

Dette kan desuden få samfundsmæssige konsekvenser for børn og unges sundhed og trivsel, dårligere motorik samt vanskeligheder med at indgå i fællesskaber, fordi idrætsfaget er ekstremt vigtigt for at forebygge disse udfordringer. Sidstnævnte er kun blevet endnu vigtigere, efter at vi kan konstatere, at de børn, der starter i skolen, starter med større motoriske udfordringer end tidligere. Det kan hænge sammen med det stigende skærmforbrug.

Vi er - som vi også vil vende tilbage til - glade for indførelsen af et nyt, idrætspræget valgfag, men vi er virkelig bekymrede for, om det er tilstrækkeligt som erstatning for de færre idrætstimer på 7.-9. klassetrin. Det tror vi ikke, at det kommer til at være. Når der er tale om et valgfag, så får nogle elever - de formentlig aller mest idrætsinteresserede - måske mere bevægelse end

tidligere, mens andre elever ikke vælger valgfaget. Det er et opmærksomhedspunkt, at det på den måde er de elever, som ville have allermost gavn af ekstra idræt, som ikke får det.

Vi håber derfor, at man i det videre arbejde med folkeskolen vil tage denne konsekvens op, og at man får overvejet, hvordan man kan tage flere initiativer, der kan forebygge de samfundsmæssige udfordringer for børn og unge på en måde, som vi ser, at reduktionen af timetallet kan skabe.

Lettelse af prøvetrykket i folkeskolen

Dansk Skoleidræt har konstateret, at prøven i idræt har været med til at højne fagets status og har skabt en klar læringsretning for idrætsfaget de senere år. Populært sagt har det været med til at sikre, at faget ikke bare er et "vikarfag med rundbold", men et fag, som inkluderer alle elever, og hvor det ikke kun er de elever med stærke færdigheder i de idrætsspecifikke discipliner, som kan opleve succes.

Det må ikke gå tabt, når der ikke længere er en afgangsprøve. Selvfølgelig er idræt et praktisk orienteret aktivitetsfag, men det er også et dannelsesfag med tydelige mål inden for de kropslige og sociale dimensioner. Det har både den øgede mængde undervisning på 7.-9. klassetrin samt prøven været med til at sikre. Mange idrætslærere er bekymrede for, at afskaffelsen af afgangsprøven vil true idrætsfagets status og anerkendelse i skolen. Det handler ikke for alt i verden om at beholde en afgangsprøve, det er mere et udtryk for en dyb bekymring for, at idrætsundervisningen risikerer at blive nedprioriteret eller miste sin legitimitet som en værdifuld del af elevernes dannelse og uddannelse.

Dansk Skoleidræt erkender dog også, at prøven i idræt har været for kompleks og teoritung. Afskaffelsen af afgangsprøven kan derfor også åbne døren for nye tilgange til undervisningen og sætte fokus på elevernes individuelle udvikling og trivsel. Men vi må også tage højde for de udfordringer, der følger med. Uden en standardiseret prøve kan bekymringer om evalueringens validitet og objektivitet opstå. De færre timer og afskaffelsen af prøven gør, at Dansk Skoleidræt frygter, at det ender som en svækkelse af idrætsfaget. Vi håber, at man politisk vil gøre noget for at sikre, at idræt fortsat er et fag med høj status både blandt elever, idrætslærere, skoleledere og alle andre aktører i og omkring skolen.

Afskaffelse af centralt krav om motion og bevægelse

Dansk Skoleidræt noterer sig, at der ikke længere skal være et reguleret minutkrav vedrørende gennemsnitligt 45 minutters daglig motion og bevægelse, men at det stadig er aftaleparternes ønske, at bevægelse er en central del af fremtidens skolevirkelighed. Det ærgrer os, da vi har set, at lovkravet har været med til at skabe en forpligtelse ved skolebestyrelser og ledelser for at bringe emnet på dagsordenen og skabe strukturelle understøttende indsatser. Vi anerkender dog, at de 45 minutters bevægelse ikke har virket efter hensigten på alle skoler - men det har det dog mange steder. Over halvdelen af landets skoler har arbejdet målrettet og vurderer, at de

er i mål. Det er flot, da vi fra implementeringsforskningen ved, at en sådan kulturændring tager mellem 10-15 år at implementere. Loven har med andre ord skabt et grundlag for strukturer, kulturer, nye didaktiker og nye indsatser indenfor bevægelse i skolen.

Derfor er det også vigtigt for Dansk Skoleidræt, at regeringen lægger op til nye initiativer, som skal sikre, at bevægelse i skolen fortsat er på både skolernes og den politiske dagsorden. Vi konstaterer i udkastet til lovforslaget, at det i fremtiden skal være en lokal beslutning på den enkelte skole at bestemme, hvordan og i hvilket omfang motion og bevægelse skal indgå i undervisningen. Dansk Skoleidræt bakker op herom, og vi vurderer i den sammenhæng, at bevægelse bl.a. på grund af lovkravet er kommet så meget ind i skolernes bevidsthed, at der er et udgangspunkt at arbejde videre fra. Loven har skabt kimen til en bevægelseskultur, skolerne skal holde fast i.

Derudover er det vigtigt, at der er nationale ambitioner og strukturelle tiltag. Vi ser i den sammenhæng positive elementer:

- Som led i Fagfornyelsen igangsættes et udviklingsprogram, der skal understøtte en fornyelse af folkeskolens fag og undervisning. Forligskredsen er enig om, at bevægelse skal integreres som et særskilt tema i udviklingsprogrammet.
- Skolebestyrelsen kan vælge at fastsætte principper for motion og bevægelse inden for de mål og rammer, der er fastlagt af kommunalbestyrelserne.
- Der skal udarbejdes en strategi for bevægelse i skolen i samarbejde med professionshøjskolerne og andre relevante aktører på området.

Dansk Skoleidræt bifalder alle tre ovenstående elementer, da de er med til at skabe en struktur omkring praksis ude på skolerne.

Dansk Skoleidræt vil som en central aktør på området tillade os til at tilbyde vores viden, erfaringer og praksis på alle tre ovenstående elementer. Vi har en stor og velafprøvet praksis på alle niveauer og understøtter fx med vores "[Aktivitetsdatabase](#)", hvor over 900 øvelser er samlet med læringsaktiviteter til alle skolens fag, arenaer og klassetrin. Ligeledes byder vi gerne ind til strategiarbejdet, som skal sikre understøttelse af bevægelse i undervisning og pauser samt fremme bevægelsesglæde gennem hele elevens skoleforløb. Vi har allerede gennemført adskillige [strategiprocesser](#) i samarbejde med flere kommuner, som netop sigter på lokale strategier for bevægelse. Slutteligt vil vi nævne, at vi sammen med Skole og Forældre allerede har udviklet en værktøjskasse til skolebestyrelsens arbejde omkring idræt og bevægelse. Her kan man bl.a. finde en skabelon til [inspirationsprincip for skolens arbejde med bevægelse](#).

Flere praktiske fag og større valgfrihed i udskolingen

Dansk Skoleidræt glæder sig over, at indførelsen af et lokalt valgfag i 7.-9. klasse bl.a. giver skolen mulighed for at tilbyde valgfag, der understøtter motion og bevægelse i udskolingen, alt efter hvad der er særlige lokale forudsætninger for. Vi kommer til at byde ind med vores

junioridrætslederuddannelse i den sammenhæng, og vi noterer med tilfredshed, at denne er fremhævet i udkastet til aftaleteksten, som ligger forud for selve lovforslaget. Vi byder os dog også gerne til med andre valgfag, hvor bevægelse er det centrale element. Vi har via vores 15 kredse fordelt på hele landet mulighed for at byde ind med idrætsaktiviteter mm., der kan passes ind i idrætsundervisningen og i valgfagsstrukturerne

[Junioridrætslederuddannelsen](#) er et valgfag, vi har oplevet stor tilslutning til de steder, hvor vi har kørt det, og vi har oplevet elever, der har gået til undervisningen med stor entusiasme for at lære noget, de senere kan bruge i deres virke som trænere, leder eller instruktør i foreningslivet efter skole. Vi har eksempler på, at halvdelen af eleverne allerede i løbet af den tid, hvor de har valgfaget, får et ansvar som træner, leder eller instruktør i den lokale forening. Det glæder os, og det glæder os derfor også, at der fremadrettet er mulighed for, at faget kan blive tilbudt til flere skoler som konsekvens af lovforslagets større valgfrihed i udskoling.

Afsluttende bemærkning

Dansk Skoleidræt ser overordnet frem mod at understøtte implementeringen af den nye skoleaftale. Vi glæder os over, at der allerede er lyttet til vores inputs i den forberedende fase, og vi ser frem til fortsat at kunne bidrage i mange sammenhænge med vores store viden og erfaring på området

Der skal ikke være nogen tvivl om, at vi sammen med de forskellige parter – politikere, skolebestyrelser, skoler, kommuner mm. – vil gøre alt for at få lavet en god skole, og at vi i Dansk Skoleidræt vil arbejde intenst for at fremme alle elevers læring og trivsel gennem idræt og bevægelse i en varieret skoledag.

Dato: 7/6-2024

Åbent brev til Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg

Dette hørings svar er formuleret af en række faglige foreninger, der repræsenterer grundskolens undervisningsfag og øvrige fagligheder. En liste over underskriverne forefindes i bunden.

Hensigten med hørings svaret er at udtrykke forundring over og kritik af, at projektopgaven i 9. klasse afskaffes som obligatorisk element i den danske folkeskole. Vi opfordrer til, at beslutningen tages op til genovervejelse, da vi mener, den modarbejder centrale hensigter med den nye folkeskoleaftale herunder øget frihed og en mere praksisorienteret undervisning.

Vi bifalder i det store hele ideen med mere frihed til den enkelte skole. Det er ikke vores indtryk, at den obligatoriske projektopgave opleves som en unødvendig og ubejljlige binding ude i folkeskolen. Vi er indforståede med, at den enkelte skole fortsat gerne må afvikle en projektopgave, men vi er bekymrede for, om projektarbejdet, når det ikke længere er obligatorisk, vil blive nedprioriteret på den enkelte skole både på mellemtrinnet og i udskolingen.

Når vi ærgrer os over afskaffelsen af projektopgavens status som obligatorisk i 9. klasse, skyldes det, at projektopgaven i vores øjne er et afgørende element i at skabe et varieret og praktisk orienteret skoleforløb.

I en udskoling, hvor prøvetrykket er en udfordring, skaber netop projektopgaven tiltrængt variation. Her har undervisningen og læreprocesserne en anden form, hvilket giver mulighed for differentiering og tværfagligt arbejde. Derfor bør projektopgaven prioriteres.

I projektopgaven prøver eleverne kræfter med selv at tilrettelægge deres arbejdsproces, søge og kritisk udvælge information, samarbejde i en gruppe, ikke være begrænset af et bestemt fag, have mulighed for at kombinere fag og valgfag, som er passende for projektet, og til slut at formidle deres viden, både mundtligt og med en praktisk vinkel.

Disse kompetencer er afgørende både for videre uddannelse og det generelle arbejdsmarked. Projektopgaven understøtter folkeskolens formål, som beskrevet i formålsparagraffen §2. *"Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst ..."*.

I den nye folkeskoleaftale er praksisfaglighed desuden en høj prioritet. Vi mener, at praktisk orienteret undervisning bør finde sted i alle fag. Projektopgaven er måske den del af udskolingen, hvor den praktisk orienterede undervisning står stærkest på tværs af fagene og hvor eleverne kan kombinere deres viden og færdigheder fra forskellige fag til at skabe kreative og relevante produkter.

Vi vil gerne være med til at gentænke projektopgaven: Vi anerkender, at projektopgaven nogle steder er blevet for teoretisk og foreslår derfor, at fokus flyttes tilbage til arbejdsprocessen, fordybelsen og produktet. Vi ønsker en projektopgave, hvor eleverne formidler deres emner kreativt og nuanceret.

Disse 20 faglige foreninger er underskrivere af hørings svaret:

Biologiforbundet, Børnehaveklasseforeningen, Danmarks billedkunstlærer, Danmarks IT- og Medievejlederforening, Danmarks Matematiklærerforening, Danmarks Naturfagslærerforening, Danmarks Specialpædagogiske Forening, Dansk Lærereforening, Dansk Skoleidræts idrætsfaglige udvalg, Den Faglige Forening Håndværk & Design, FALIHOS - Foreningen af lærere i historie og samfundsfag, Fransk lærerforening, Landsforeningen af Læsepædagoger, Logopædisk Forum, Læsekonsulenternes Landsforening, Musiklærerforeningen, Pædagogisk LæringsCenterForening, Religionslærerforeningen, Sproglærerforeningen, Tysklærerforeningen for Grundskolen

Vedr: Høring over udkast til lovforslag om folkeskolens Kvalitetsprogram – frihed og fordybelse.

Lovforslag nr. 2 om mulighed for karaktergivning på 6. og 7. klassetrin.

Det er vigtigere at arbejde med karakterdannelsen end at give elever i 6. og 7. klasse karakterer i forskellige fag. Det er sympatisk, at man vil frisætte skolen ved at gøre dette til en mulighed på den enkelte skole, samt at man understreger, at der skal medfølge feedback mundtlig eller skriftlig og være enighed mellem skoleledelse og skolebestyrelsen om at gøre dette til virkelighed.

Vi vil på det kraftigste anbefale, at man ikke benytter sig af denne mulighed. Karakterræs går ud over undervisningsmiljøet og elevernes trivsel. Det flytter elevernes fokus fra dét, der er vigtigt, nemlig selve undervisningen, som vi er fælles, om til det lille tal, og fra vigtigheden af at lære og være nysgerrig på nyt stof, til det at være strategisk i forhold til karakterer; man bliver på den banehalvdel, man spiller sikkert på. Der findes mange andre og bedre pædagogiske og didaktiske værktøjer end karaktergivning, hvis man skal guide eleverne i deres faglige niveau.

På vegne af Dansklærerforeningens bestyrelse,

Med venlig hilsen

Jens Raahauge, bestyrelsesmedlem

Katja Gottlieb, næstformand

Ida Geertz-Jensen, formand

Geografforbundet

Folkeskoleudspillet - høringsvar karakterer udkast lbk

Generelt om karakterer

Folkeskolen er for læring, og der er ikke noget der særskilt taler for at karakterer understøtter dette. Et tydeligt fokus på vurdering på baggrund af formativ evaluering er at foretrække da forskning viser, at formativ evaluering af elevernes faglige udvikling er befordrende for deres læring (Lauvås & Bruun 2021, Dolin & Nielsen 2017).

Karakterer som eneste udtryk for elevernes standpunkt og udbytte af undervisningen er fattigt. Derfor skal der lægges vægt på at udvikle andre former for feedback, der udtrykker et bredere billede af hvad eleverne ved og kan.

Overgangen i naturfag

Karaktergivning i naturfagsundervisningen har indtil nu begrænset sig til udskolingens 8. og 9. klasse. Derved har naturfagslærerne haft et helt år til at lære eleverne at kende og til at opbygge et grundlag at bedømme deres standpunkt ud fra. Overgangen fra n/t til udskolingsfagene har siden n/t's indførelse i 1994 ('93-loven) været problematisk, og fungerer stadig ikke tilfredsstillende. Kompetencedækningen hos n/t lærerne er den laveste af de fire naturfag (BUVM 2023) og derfor forudser vi, at det kan give eleverne nogle uheldige oplevelser, hvis der karaktergives i 6. klasse i n/t og 7. klasse i fx geografi. Det vil kræve et meget tæt samarbejde mellem n/t lærerne og udskolingslærerne at skabe et rimeligt grundlag for en glidende overgang mellem 6. og 7. klasse i naturfagsundervisningen. Tid, kræfter og vilje der ikke alle steder er der.

Anbefaling

Med andre ord vil vi i Geografforbundet fraråde indførelse af karakterer i 6. og 7. klasse.

Referencer

BUVM 2023: <https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Topics/20.aspx?dashboard=1689>

Dolin, J. og Nielsen, J. A. (2017): Evaluering af naturfaglige kompetencer, i; *Acta Didactica Norge*, DOI: <http://dx.doi.org/10.5617/adno.4702>

Lauvås, P. & Bruun, J. (2021): *Ren formativ evaluering i skolen*, 1. udgave, Klim, Århus 2021

Høringssvar til

Forslag til Lov om ændring af lov om folkeskolen
(Mulighed for at give karakterer på 6. og 7.
klassetrin)

Høringssvar:

Standpunktskarakterer til elever på 6. og 7. klassetrin:

Det vil motivere få elever og demotivere flere elever. Det vil give eleverne direkte sammenligninger med hinanden, hvilket er uheldigt for den enkelte elevs trivsel og faglige motivation. Dette også selvom der følger en yderligere feedback med karaktertallet. Karaktergivning på disse klassetrin vil modarbejde elevernes lyst til at være undersøgende i undervisningssituationen. Desuden er der risiko for, at karaktergivning kan skævvride elevernes fokus på undervisningsudbytte, hvor vægten vil blive lagt på let målbare færdigheder og hvor elevens øvrige kompetencer og engagement i undervisningen ikke indgår i vurderingen.

I stedet bør den løbende evaluering i undervisningen, hvor eleven opmuntres og vejledes til at yde sit bedste, prioriteres højt.

På vegne af Den faglige forening håndværk og design

Irene Egeskov Andersen

Formand